

#SOTEU

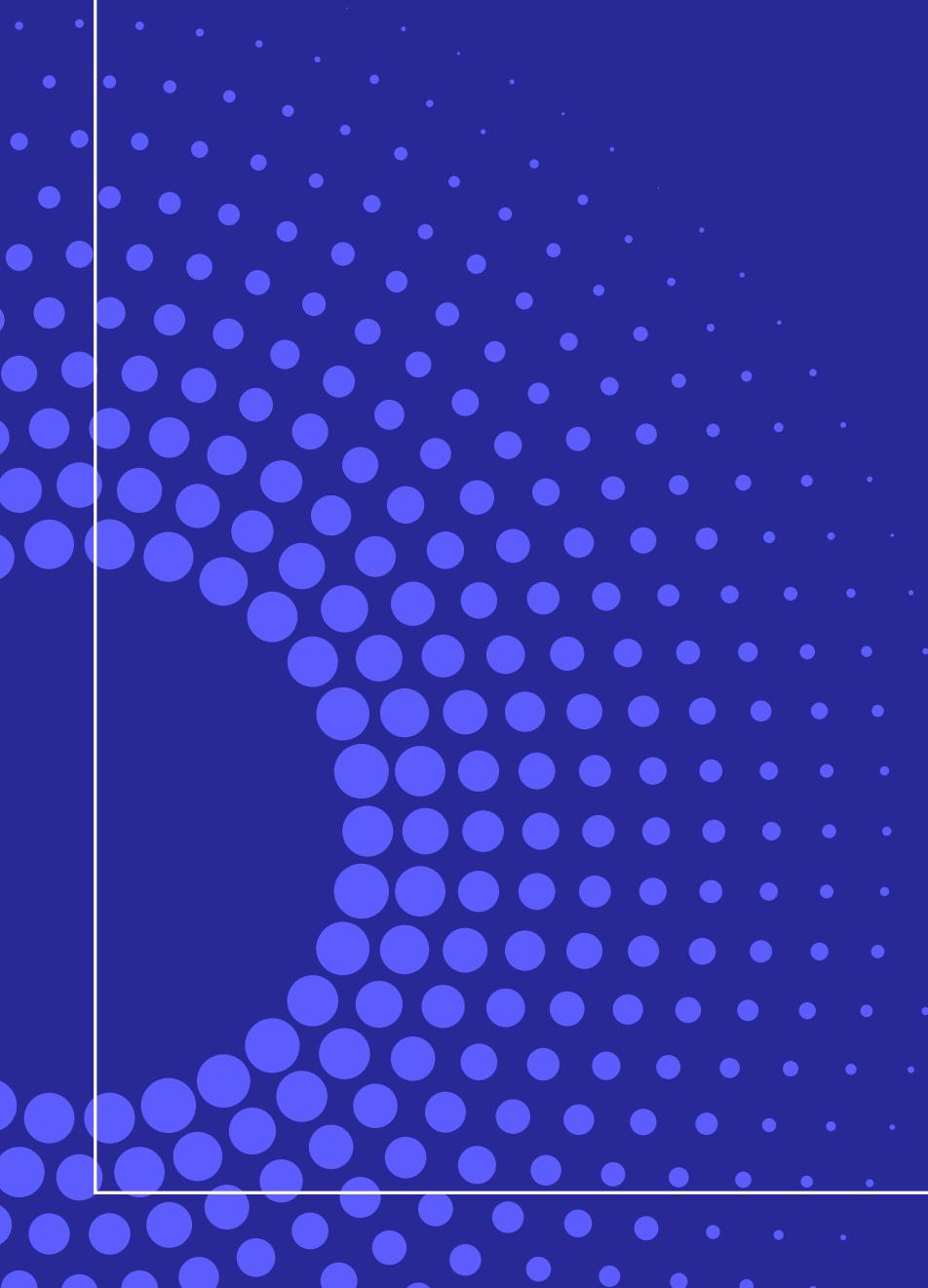
STANJE UNIJE 2021.

15. RUJNA

URSULA VON DER LEYEN
Predsjednica Europske komisije

STANJE
UNIJE

POSTIGNUĆA

SADRŽAJ

1. VODEĆA ULOGA U SVLADAVANJU SVJETSKE ZDRAVSTVENE KRIZE	5
2. POVIJESNA ULOGA INSTRUMENTA NEXTGENERATIONEU	11
3. ZELENIJA, DIGITALNIJA I SOCIJALNO PRAVEDNIJA EUROPA	18
4. GEOPOLITIKA U POSTPANDEMIJSKOM SVIJETU	32
5. ZAJEDNIČKO OBLIKOVANJE BUDUĆNOSTI EUROPE	38

EUROPA, POVRATAK U BUDUĆNOST

Nakon što je 2020. uslijed pandemije bila jedna od najtežih godina u povijesti, Europa ponovno s optimizmom gleda u budućnost. Pandemija nas je u jesen 2020. još teže pogodila nego u proljeće 2020. Europa je opet morala odgovoriti na krizu te se u potpunosti usredotočila na ograničavanje širenja virusa. Europska unija udvostručila je napore te je radila na nabavi cjepiva, povećanju njegove proizvodnje, jačanju međunarodne suradnje u borbi protiv pandemije i izlasku Europe iz gospodarske krize s pomoći instrumenta NextGenerationEU.

U međuvremenu se cijela Europska unija angažirala kako bi ostvarila naš plan oporavka, instrument NextGenerationEU. Europa se još nije do kraja oporavila, ali bi gospodarstva svih država članica do kraja 2022. trebala doseći razinu prije krize. U međuvremenu smo postavili ambiciozne ciljeve za preobrazbu gospodarstva kako bi ono postalo zelenije, digitaliziranije i pravednije. S pomoći tih ciljeva i ulaganja u okviru instrumenta NextGenerationEU Europu ćemo promijeniti za nadolazeća desetljeća. Europa je opet usredotočena na budućnost.

Prvo, strategija Komisije za zajedničku **nabavu cjepiva**, izgradnju širokog portfelja i diversifikaciju europskih dobavljača cjepiva pokazala se uspješnom. Nakon što je početak bio sporiji od očekivanog zbog uskih grla u proizvodnji, kampanja cijepljenja u EU-u ubrzo se intenzivirala. Do sredine travnja građani EU-a iskoristili su 100 milijuna doza cjepiva protiv bolesti COVID-19.

Do kraja kolovoza 2021. u potpunosti je cijepljeno 70 % odraslog stanovništva EU-a, čime smo ispunili obećanje da ćemo taj cilj ostvariti „do kraja ljeta“. Komisija je u međuvremenu sklopila dva dodatna ugovora s farmaceutskim poduzećima kako bi osigurala više cjepiva protiv bolesti COVID-19 – za naše mlade, za međunarodne partnere, za docjepljivanje i za zaštitu od novih varijanti. EU nastoji svladati zarazu i izgraditi budućnost nakon pandemije.

Druge, Europska komisija zajedno s državama članicama EU-a pojačala je u okviru skupine Tim Europa **borbu protiv pandemije na drugim kontinentima**. Komisija je u svibnju 2020. organizirala dvije donatorske konferencije za globalni odgovor na koronavirus. Komisija je glavni utemeljitelj i sponzor COVAX-a, globalnog instrumenta za nabavu cjepiva za zemlje s niskim i srednjim dohotkom, čime je osigurano cjepivo za najugroženije skupine. Dosad je, dijelom i zahvaljujući sredstvima EU-a u okviru COVAX-a, 138 zemalja dobilo više od 200 milijuna doza cjepiva.

Predsjednica Ursula von der Leyen bila je zajedno s talijanskim premijerom Draghijem u svibnju 2021. domaćin prvoga **globalnog sastanka na vrhu o zdravlju**, na kojem su svjetski čelnici potpisali Rimsku deklaraciju o pripravnosti za buduće pandemije i njihovu sprječavanju.

Do kraja
kolovoza 2021.

70 %
Europljana starijih
od 18 godina
u potpunosti je
cijepljeno.

Postizanje klimatske neutralnosti u EU-u do 2050. i smanjenje emisija CO₂ za **55 %** do 2030.

Treće, sredstva iz instrumenta **NextGenerationEU – našeg povijesnog plana oporavka** – počela su se slijevati u gospodarstvo, što je bilo moguće jer se cijela Europa uključila u taj pothvat. Europski parlament i Vijeće postigli su krajem 2020. dogovor o prijedlogu Komisije o uspostavi instrumenta NextGenerationEU. Svi smo se složili da s pomoću instrumenta NextGenerationEU Europu ne bi trebalo samo izvesti iz krize – europsko gospodarstvo trebalo bi preoblikovati tako da postane zelenije, digitalnije, otpornije i pravednije.

Komisija je u mjesecima koji su slijedili s državama članicama surađivala na pripremi **nacionalnih planova za oporavak i otpornost**, koji su sadržavali ulaganja i reforme za svaku državu članicu. Do ljeta je odobreno osamnaest planova za oporavak. U ljeto 2021. u države članice počela su stizati prva novčana sredstva koja je Komisija posudila na tržišta kapitala.

Oporavak nakon pandemije povijesna je prilika da se oblikuje budućnost Europe. Kako bi na najbolji način iskoristio predstojeća ulaganja i reforme, EU ima jasan smjer i jasne ciljeve za mjerjenje uspjeha. Obaviti se može samo ono što se može izmjeriti. Komisija je izradila **tri skupa ciljeva za 2030**. U lipnju 2021. donesen je prijedlog **europskog propisa o klimi**, u kojem je postavljen cilj da EU do 2050. postane klimatski neutralan kontinent i da do 2030. za barem 55 % smanji emisije CO₂. U ožujku 2021. Komisija je predstavila viziju **digitalnog desetljeća Europe**, koja obuhvaća jasne ciljeve u smislu digitalne infrastrukture i vještina te digitalizacije poduzeća i javnih usluga. I naposljetu, u svibnju 2021. na sastanku na vrhu o socijalnim pitanjima u Portu čelnici EU-a odobrili su prijedlog Komisije o ostvarenju **skupa socijalnih ciljeva** do 2030. Navedena tri skupa ciljeva nacrt su za bolju Europu, za Uniju kojom se svi možemo ponositi. Europa je sada pozornost usmjerila na budućnost.

Komisija je kao nikad dosad pratila razvoj događaja u Europskoj uniji u području **demokracije, vladavine prava i temeljnih prava** te je u manje od godinu dana pripremila dva izvješća o vladavini prava, koja su sadržavala 27 poglavja po državi članici. Komisija je od početka mandata pokrenula oko 40 postupaka zbog povrede povezanih sa zaštitom vladavine prava i drugih vrijednosti Unije utvrđenih u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji. Vladavina prava štiti građane od vladavine moćnika. Europska komisija nastavlja surađivati s nacionalnim tijelima kako bi se pronašla rješenja i zajamčila svakodnevna prava i slobode građana.

U ovoj se brošuri opisuje što se napravilo i postiglo u godinu dana od govora o stanju Unije 2020. Počinje se s odlučnošću Komisije da okonča zdravstvenu krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 i da potakne oporavak gospodarstva, koje bi s pomoći instrumenta NextGenerationEU trebalo postati zelenije, digitaliziranije i pravednije. Zatim se razmatra rad Komisije u području klime, digitalizacije i socijalnih pitanja. Završna poglavja odnose se na djelovanje Komisije u svijetu i na konferenciju o budućnosti Europe.

1. VODEĆA ULOGA U SVLADAVANJU SVJETSKE ZDRAVSTVENE KRIZE

CIJEPLJENJEM PROTIV PANDEMIJE

Zahvaljujući **strategiji EU-a za cjepiva** Komisija je osigurala 4,6 milijardi doza cjepiva protiv bolesti COVID-19, što je više nego dovoljno za cjelokupno stanovništvo EU-a i velike dijelove svijeta kojima je potrebna pomoć.

Komisija je u ime država članica sklopila ugovore o predviđenoj kupoprodaji s pojedinačnim proizvođačima cjepiva. U zamjenu za pravo da u određenom roku kupy određeni broj doza cjepiva po određenoj cijeni, Komisija je iz **Instrumenta za hitnu potporu** finansirala dio početnih troškova proizvođača cjepiva u iznosu od 2,7 milijardi EUR. Time je pridonijela razvoju sigurnih i učinkovitih cjepiva u rekordnom roku te ubrzavanju njihove proizvodnje.

Nakon što su provedena neka od najstrožih kliničkih ispitivanja na svijetu, u EU-u su na temelju pozitivnih znanstvenih preporuka Europske agencije za lijekove trenutačno odobrena **četiri cjepiva protiv bolesti COVID-19**.

Komisija je osigurala **4,6 milijardi doza cjepiva** protiv bolesti COVID-19.

Komisija je poduzela mjere kako bi osigurala pravedan i jednak pristup cjepivima za sve države članice EU-a. Prvo cijepljenje protiv bolesti COVID-19 provedeno je u okviru **EU-ovih dana cijepljenja** u prosincu 2020., manje od deset mjeseci nakon što je Svjetska zdravstvena organizacija proglašila pandemiju.

Kampanja cijepljenja bila je prvih mjeseci sporija nego što se očekivalo, uglavnom zbog uskih grla u proizvodnji, a jedno poduzeće nije ostvarilo isporuku u skladu s ugovorom. Međutim, isporuka cjepiva potom se ubrzala, što je EU-u omogućilo da do ljeta ostvari svoje ciljeve cijepljenja. Ti su događaji jasno pokazali da je odluka Komisije o ulaganju u širok portfelj cjepiva bila ispravna. Osim toga, Komisija je surađivala s proizvođačima kako bi se **povećali proizvodni kapaciteti** u Europi.

Komisija je zbog pojave novih varijanti koronavirusa mobilizirala sredstva za hitna istraživanja i nastavila sklapati ugovore o predviđenoj kupoprodaji za **doze za docjepljivanje i prilagodbu cjepiva** novim varijantama.

JAČI ODGOVOR NA ZDRAVSTVENU KRIZU

Europska komisija udvostručila je napore za ublažavanje socioekonomskih posljedica krize i od početka pandemije donijela 2179 mjera.

Djelovanjem EU-a osigurana je dostupnost sigurnih i učinkovitih cjepiva. Komisija je surađivala s državama članicama kako bi poboljšala njihove kapacitete i strategije testiranja i praćenja te zajamčila stabilan protok robe, zadržavanje radnih mjesta i razmjenu visokokvalitetnih informacija o zdravstvenoj situaciji na temelju zajedničkoga koda u boji, koji upotrebljava više od 30 europskih zemalja.

U duhu europske solidarnosti u okviru **Instrumenta za hitnu potporu** na raspolaganje je stavljen gotovo 100 milijuna EUR za nabavu osobne zaštitne opreme i lijekova. Mobilizirano je i 100 milijuna EUR za izravnu nabavu više od 20 milijuna brzih antigenskih testova kao nadopunu nacionalnim strategijama testiranja.

Komisija je u ožujku 2021. predložila da se u okviru **Europskog fonda solidarnosti** na raspolaganje stavi 530 milijuna EUR za potporu nacionalnim hitnim zdravstvenim mjerama u 17 država članica i tri zemlje pristupnice. Više od 7,6 milijardi EUR preraspodijeljeno je za zdravstvene mjere u okviru **investicijske inicijative kao odgovora na koronavirus**, koja je dio kohezijske politike.

Komisija je istodobno osigurala 2,5 milijuna EUR za osposobljavanje multidisciplinarnе skupine zdravstvenih djelatnika za potporu odjelima intenzivne nege. Program osposobljavanja provodi se diljem EU-a i obuhvaća 700 bolnica te 17 000 liječnika i medicinskih sestara.

Komisija je utvrdila ključne elemente **sveobuhvatnih strategija testiranja** koje treba uzeti u obzir u nacionalnom, regionalnom ili lokalnom pristupu testiranju, kao što su njegov opseg, prioritetne skupine, kapaciteti i resursi, te smjernice o primjerenosti brzog antigenskog testiranja.

Komisija je pozvala države članice da pojačaju sekvenciranje genoma i prate prisutnost varijanti na najmanje 5 %, a po mogućnosti i 10 % svih pozitivnih nalaza, te je preko Europskog centra za sprječavanje i kontrolu bolesti pružila potporu u iznosu od 110 milijuna EUR.

Nadalje, 123 milijuna EUR mobilizirano je u okviru programa EU-a za istraživanje i inovacije Obzor Europa radi hitnog istraživanja novih varijanti. Zahvaljujući europskom strateškom kapacitetu sustava **rescEU** za hitnu medicinsku opremu nastavljeno je solidarno pružanje pomoći i spašavanje života ugroženih pandemijom koronavirusa. EU je od njegova osnutka 2020. iz zaliha sustava rescEU u države članice (Češka, Francuska i Hrvatska) i zemlje sudionice (Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Srbija) rasporedio više od 6,6 milijuna ključnih medicinskih proizvoda. EU je mobilizirao i šest liječničkih timova za hitne slučajevе (po jedan iz Belgije, Danske i Rumunjske u Slovačku, jedan iz Njemačke u Papuu Novu Gvineju i drugi u Gvineju te jedan iz Rumunjske u Tunis).

Više od
7,6 milijardi EUR
preraspodijeljeno
je za zdravstvene
mjere u okviru
investicijske
inicijative kao
odgovora na
koronavirus, koja
je dio kohezijske
politike.

Kako bi se osigurao bolji odgovor na buduće izazove, revidirano zakonodavstvo EU-a o civilnoj zaštiti stupilo je na snagu u svibnju 2021., čime se EU-u osiguravaju dodatni kapaciteti za odgovor na nove rizike u Europi i svijetu, uz istodobno povećanje zaliha sustava rescEU.

SIGURNO PONOVNO OTVARANJE EUROPE

Europska komisija podržala je odluku država članica da dopuste sigurno prekogranično kretanje, u skladu s epidemiološkom situacijom. Uvela je **zajednički kôd u boji** kako bi se mjere lakše primjenjivale, a putnici dobivali jasnije informacije. Komisija je uvela i zajedničke kriterije za visokorizična područja i uspostavila mehanizam „hitnoga kočenja” kako bi ograničila putovanja iz trećih zemalja koje su pogodjene novim prijetećim varijantama.

Čim je procjepljenost porasla i zdravstvena se situacija popravila, Komisija je iznijela smjernice o sigurnom i postupnom ponovnom otvaranju.

Digitalna potvrda EU-a o COVID-u simbol je otvorene i sigurne Europe. Zahvaljujući njoj putnici mogu sigurno putovati EU-om. Isto tako, potvrdom je nadležnim tijelima i zračnim prijevoznicima olakšana provjera potrebne dokumentacije. Brojke pokazuju da se promet zrakoplova oporavio te dosegao više od 70 % razine prije krize. Dostupna je u digitalnom ili papirnatom obliku, besplatna je i služi kao dokaz o cijepljenju, testiranju ili oporavku od bolesti. Svaka potvrda sadržava QR kod s digitalnim potpisom radi zaštite od krivotvorenja. Kako bi se osigurala pouzdana prekogranična provjera potvrde, Komisija je razvila sigurnu digitalnu infrastrukturu koja povezuje nacionalne sustave i koja je započela s radom 1. lipnja. Do kraja kolovoza izdano je oko 400 milijuna potvrda. EU tom potvrdom postavlja i globalne standarde te dokazuje vodeću ulogu u tehnologiji – do kraja kolovoza sustavu se pridružilo devet zemalja koje nisu članice EU-a: Island, Lihtenštajn, Sjeverna Makedonija, Norveška, San Marino, Švicarska, Turska, Ukrajina i Država Vatikanskoga Grada, a u tijeku su razgovori s još oko 20 zemalja.

EU se postupno otvara i za sigurna međunarodna putovanja. Države članice dogovorile su se u svibnju 2021. da će početi prihvatići cijepljene putnike iz trećih zemalja.

Platforma **Re-open EU** i dalje je izvor informacija o nacionalnim mjerama i zdravstvenoj situaciji za snalaženje tijekom pandemije u 31 zemlji. Prvotno je bila osmišljena kao internetska stranica, a sada je dostupna i kao aplikacija koja služi i kao organizator putovanja.

Digitalnom
potvrdom EU-a
o COVID-u
građanima
EU-a olakšava
se **sigurno**
putovanje
Europom.

PRIPREMA ZA BUDUĆNOST: POSTAVLJANJE TEMELJA ZA ZDRAVIJU EUROPУ

Za svladavanje pandemije i očuvanje zdravija ljudi u Europi nije potrebno samo cijepljenje – potrebbni su i sigurni i učinkoviti načini liječenja. **Strategijom EU-a za terapeutike protiv bolesti COVID-19**, koju je Komisija predložila u svibnju 2021., poduprijet će se razvoj i dostupnost lijekova, među ostalim za pacijente koji se oporavljaju od bolesti COVID-19. Komisija je utvrdila pet perspektivnih terapeutika protiv bolesti COVID-19, a do jeseni 2021. namjerava izraditi portfelj od deset terapeutika.

Zbog pandemije bolesti COVID-19 javno zdravlje stavljen je u središte pozornosti. Komisija postavlja temelje za snažnu **europsku zdravstvenu uniju** u kojoj će 27 država članica surađivati u otkrivanju zdravstvenih kriza, pripremanju za njih i pružanju odgovora. Evropska zdravstvena unija pomoći će EU-u u osiguravanju sredstava za bolje sprječavanje i rješavanje budućih pandemija, poboljšanje otpornosti zdravstvenih sustava te jačanje prevencije, liječenja i naknadne skrbi za bolesti kao što je rak.

Prvi je stup europske zdravstvene unije pripravnost i odgovor na krizu. Komisija je predložila jačanje Europskog centra za sprječavanje i kontrolu bolesti i Europske agencije za lijekove. Time će se državama članicama pružiti veća potpora za bolji nadzor, znanstvenu analizu i smjernice prije i tijekom krize.

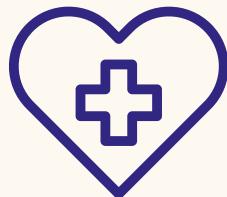
Komisija radi i na osnivanju **tijela EU-a za pripravnost i odgovor na zdravstvene krize** (HERA). Najbolji je način za svladavanje budućih pandemija suočiti se s njima prije nego što se pojave, a to će biti misija HERA-e. HERA će osigurati trajnu strukturu za modeliranje rizika, globalno praćenje zdravlja, fleksibilne proizvodne kapacitete, razvoj cjepiva i medicinska istraživanja.

Kratkoročno, Evropska komisija provodi novi plan pripravnosti u području bioobrane pod nazivom **inkubator HERA**, koji okuplja istraživače, biotehnološka poduzeća, proizvođače, regulatore i javna tijela radi brzog otkrivanja i karakterizacije novih varijanti, odgovarajuće prilagodbe cjepiva i povećanja postojećih proizvodnih kapaciteta. Posebna stručna skupina za varijante procjenjuje opasnosti od novih varijanti i preporučuje mjere kako bismo uvijek bili korak ispred. **Vaccelerate**, prva mreža na razini EU-a za ispitivanja cjepiva protiv bolesti COVID-19 pokrenuta kao dio inkubatora HERA, evropska je okosnica za ubrzavanje ispitivanja cjepiva i povezivanje svih dionika u području razvoja cjepiva radi osmišljavanja i provedbe kliničkih ispitivanja.

Drugi stup europske zdravstvene unije **europski plan za borbu protiv raka**, predstavljen je u veljači 2021. Planom, koji se temelji na novim tehnologijama, istraživanjima i inovacijama i u okviru kojeg je 4 milijarde EUR namijenjeno ulaganjima, utvrđuje se novi pristup EU-a prevenciji raka, liječenju i skrbi.

Trećim stupom, a to je **farmaceutska strategija za Europu**, koju je Komisija donijela 25. studenoga 2020., pacijentima će se osigurati pristup inovativnim i cjenovno pristupačnim lijekovima te će se poduprijeti konkurentnost, inovativnost i održivost farmaceutske industrije EU-a. Pridonijet će se i izgradnji strateške autonomije Europe, posebno rješavanjem problema nestašice lijekova i slabih točaka u opskrbnom lancu koji su u pandemiji izašli na vidjelo.

U tom je smislu **novi program EU4health** ambiciozan odgovor EU-a na traženje pomoći, upućeno iz bolnica i medicinskih službi. Zahvaljujući ulaganjima u iznosu većem od 5,3 milijarde EUR za izgradnju snažnijih i otpornijih nacionalnih zdravstvenih sustava, program EU4Health bit će i više od odgovora na krizne situacije te će ojačati nacionalne zdravstvene sustave. U 2021. potrošit će se do 311 milijuna EUR.

Poboljšanje i promicanje
zdravlja u Uniji

Zaštita ljudi od ozbiljnih
prekograničnih prijetnji zdravlju

Poboljšanje lijekova, medicinskih
proizvoda i proizvoda potrebnih
tijekom krize

Jačanje zdravstvenih
sustava

VODEĆA ULOGA EU-A U GLOBALNOJ SOLIDARNOSTI: POMOĆ CIJELOM SVIJETU U ZAUSTAVLJANJU PANDEMIJE

Europa neće biti sigurna dok to nije i ostatak svijeta. Kako bi se obuzdala pandemija i spriječila pojava novih varijanti, ključna je globalna kampanja cijepljenja. Kako bi se osigurala globalna isporuka cjepiva, EU je imao ključnu ulogu u ostvarenju preuzetih obveza i uspostavi **Akceleratora pristupa alatima za borbu protiv bolesti COVID-19 (ACT-A)** i njegova elementa koji se odnosi na cjepiva, **COVAX**-a. COVAX je, s dosad 191 zemljom sudionicom, glavno sredstvo za globalno dijeljenje cjepiva.

S pomoću akceleratora ACT utvrđena je spasonosna terapija protiv bolesti COVID-19. Zahvaljujući tom akceleratoru test na bolest COVID-19 sada je dostupan u zemljama s niskim dohotkom za manje od 2,50 USD. Do kraja godine u okviru instrumenta COVAX isporučit će se 1,8 milijardi doza cjepiva u 92 zemlje s niskim i srednjim dohotkom, i to po pristupačnoj cijeni ili besplatno. To je omogućio velik doprinos skupine **Tim Europa** (tj. EU i njegove države članice te europske finansijske institucije). Skupina Tim Europa dosad je pružila jednu od najvećih potpora COVAX-u u iznosu od gotovo 3 milijarde EUR u obliku bespovratnih sredstava i bankovnih jamstava.

Kako bi se nadovezala na velike napore u okviru COVAX-a, Europska komisija uvela je **mehanizam EU-a za dijeljenje cjepiva** koji će državama članicama EU-a olakšati bilateralne donacije trećim zemljama.

**Novi program
EU4health**
ambiciozan je
odgovor EU-a na
traženje pomoći
upućeno iz bolnica
i medicinskih
službi.

EU je imao ključnu
ulogu u ostvarenju
preuzetih obveza
uspostavom
**Akceleratora
ACT** i njegova
elementa koji se
odnosi na cjepiva,
COVAX-a.

Globalnim sastankom na vrhu o zdravlju

u Rimu počelo je novo i odvažno poglavlje globalne zdravstvene politike.

Mehanizam Unije za civilnu zaštitu pruža operativnu potporu, a od početka pandemije donirano je više od 5 milijuna doza cjepiva i više od 180 milijuna komada medicinske opreme, od osobne zaštitne opreme (maske, zaštitne naočale, odjeća), medicinskih proizvoda (sredstva za dezinfekciju ruku, rukavice, pregače, izolacijske jakne, igle i šprice) i testova na bolest COVID-19 do koncentratora kisika i respiratora koji se upotrebljavaju za liječenje pacijenata oboljelih od bolesti COVID-19.

EU je svjetski predvodnik u izvozu cjepiva, pri čemu osigurava transparentnost i odgovornost. Komisija je uvela **mehanizam za odobravanje izvoza cjepiva**, na temelju kojeg poduzeća moraju obavijestiti tijela država članica o namjeri izvoza cjepiva proizvedenog u EU-u. Od prosinca 2020. EU je izvezao oko 700 milijuna doza cjepiva u više od 130 zemalja (oko 600 milijuna doza u okviru mehanizma za odobravanje izvoza cjepiva), uključujući izvoz u zemlje s niskim i srednjim dohotkom s popisa COVAX-a. Budući da je izveo približno onoliko cjepiva koliko ga je distribuirao svojim građanima, EU djeluje kao svjetska ljekarna.

U svojem govoru o stanju Unije 2020. predsjednica von der Leyen najavila je da će Europska komisija, zajedno s Italijom, biti domaćin prvoga **globalnog sastanka na vrhu o zdravlju**. Tim je sastankom, održanim 21. svibnja 2021. u Rimu, označen početak novog i odvažnog poglavlja globalne zdravstvene politike. Na njemu su se okupili svjetski čelnici koji se zalažu za globalnu suradnju u području javnog zdravlja. Na sastanku je donešena **Rimska deklaracija**, u kojoj su utvrđena zajednička načela za prevladavanje bolesti COVID-19 te za sprječavanje budućih pandemija i pripremu za njih. Među tim su načelima odbacivanje zabrane izvoza, održavanje globalnih opskrbnih lanaca otvorenima i rad na jačanju kapaciteta proizvodnje cjepiva svugdje u svijetu, posebno u zemljama u razvoju. Na sastanku je istaknuta snaga i vodstvo EU-a u oblikovanju strukture globalne zdravstvene sigurnosti.

Isto tako, na tom je sastanku predsjednica von der Leyen najavila i inicijativu skupine Tim Europa o proizvodnji i dostupnosti cjepiva, lijekova i zdravstvenih tehnologija u **Afrići**, s doprinosom od 1 milijarde EUR iz proračuna EU-a i europskih institucija za financiranje razvoja kao što je Europska investicijska banka. Tom će se inicijativom poticati proizvodnja lokalnog cjepiva u Africi, uklonitiće se prepreke ponudi i potražnji te će se, među ostalim, pružiti potpora provedbi strategije za Afriku iz ožujka 2020. S tom bi se inicijativom u budućnosti mogle povezati i druge regije.

Skupina Tim Europa već je pružila potporu za 130 partnerskih zemalja iz cijelog svijeta tako što je mobilizirala više od 46 milijardi EUR za odgovor na humanitarne potrebe, jačanje zdravstvenog, vodoopskrbnog i sanitarnog sustava te ublažavanje socioekonomskih posljedica pandemije.

Skupina Tim Europa već je pružila potporu za više od **130 zemalja** u cijelom svijetu.

2. POVIJESNA ULOGA INSTRUMENTA NEXTGENERATIONEU

Europsko gospodarstvo snažno se **oporavlja**, čime je utrt put k zelenoj i digitalnoj tranziciji. Hitne mjere koje je uveo EU isplatile su se. U **gospodarskoj prognozi – ljeto 2021.** predviđa se da će se gospodarstvo EU-a povećati za 4,8 % u 2021. i za 4,5 % u 2022. Iako se brzina oporavka u raznim dijelovima EU-a može razlikovati, predviđa se da će sve države članice do kraja 2022. dosegnuti gospodarsku razinu iz razdoblja prije krize.

To je rezultat strateških odluka koje se donose od samog početka pandemije. Do oporavka je došlo zahvaljujući **brzom provođenju cijepljenja** i nezabilježenim **mjerama gospodarskog poticaja** na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Komisija je poduzela hitne mjere kako bi ublažila gospodarske posljedice pandemije – odobrila je snažno djelovanje država članica i donijela hitne gospodarske mjere kao što je prva inicijativa EU-a za financiranje skraćenog radnog vremena (SURE).

U međuvremenu je započeo rad na dugoročnom oporavku. Komisija je već u proljeće 2020. iznijela planove za paket za oporavak u iznosu od 2 bilijuna EUR, a Europski parlament i Vijeće taj su prijedlog odobrili u prosincu 2020. Države članice potom su trebale izraditi nacionalne **planove za oporavak i otpornost**, koje je Komisija odobrila do ljeta 2021. Cijela se Evropska unija angažirala kako bi ostvarila najveći plan oporavka za Europu od vremena Marshallova plana. Ovo će razdoblje ući u povijest jer će instrument NextGenerationEU promijeniti Europu idućih desetljeća.

Očekuje se da će se gospodarstvo EU-a povećati

za **4,8 %**
u 2021. i za
4,5 %
u 2022.

HITNE GOSPODARSKE MJERE KAO TEMELJ ODRŽIVOG OPORAVKA

EU je dao sve od sebe kako bi ublažio gospodarski učinak globalne zdravstvene krize. **Prva aktivacija opće klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu** na snazi je i u 2021., čime je državama članicama omogućene snažne gospodarske mjere. Klauzula će se nastaviti primjenjivati 2022. Preusmjereni su postojeći fondovi EU-a te su na raspolaganje stavljena nova sredstva u svim državama članicama i regijama.

Komisija je brzo donijela privremeni okvir kako bi države članice mogle iskoristiti potpunu fleksibilnost **pravila EU-a o državnim potporama** radi pružanja potrebne potpore gospodarstvu tijekom krize, uz istodobno očuvanje ravnopravnih uvjeta. Komisija je od ožujka 2020. donijela više od 629 odluka o odobravanju više od 3,08 bilijuna EUR pomoći povezane s bolešću COVID-19 u cijelom EU-u.

Zahvaljujući instrumentu SURE samo je u 2020. **25 do 30 milijuna** ljudi u EU-u uspjelo zadržati posao.

Europska komisija izdala je 21. listopada 2020. prve obveznice s društvenim učinkom za financiranje privremene **potpore radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji** (SURE). Komisija je otad državama članicama korisnicama isplatila prikupljena sredstva u obliku zajmova. Dosad je u okviru instrumenta SURE 19 država članica dobilo 90 milijardi EUR za potporu nacionalnim programima skraćenog radnog vremena. Zahvaljujući instrumentu SURE samo je u 2020. 25 do 30 milijuna ljudi u EU-u uspjelo zadržati posao.

Od 1,5 milijuna do 2,5 milijuna poduzeća uspjelo je zahvaljujući instrumentu SURE zadržati radnike.

Procjenjuje se da su države članice uporabom instrumenta SURE uštedjele 5,8 milijardi EUR na kamatama jer nisu same izdavale državne dužničke instrumente.

Komisija je prikupila 53,5 milijardi EUR u prva četiri izdanja obveznica, čiji je upis u prosjeku više od deset puta premašio ponudu.

SURE: **94,3** milijarde EUR

8,2 milijarde EUR Belgija	21,3 milijarde EUR Španjolska	957 milijuna EUR Litva	5,9 milijardi EUR Portugal
511 milijuna EUR Bugarska	1 milijarda EUR Hrvatska	504 milijuna EUR Mađarska	4,1 milijarda EUR Rumunjska
2 milijarde EUR Češka	27,4 milijarde EUR Italija	420 milijuna EUR Malta	1,1 milijarda EUR Slovenija
2,5 milijardi EUR Irška	603 milijuna EUR Cipar	11,2 milijarde EUR Poljska	630 milijuna EUR Slovačka
5,3 milijarde EUR Grčka	305 milijuna EUR Latvija	230 milijuna EUR Estonija	Iznosi su zaokruženi.

Zahvaljujući **investicijskim inicijativama kao odgovoru na koronavirus financiranje sredstvima kohezijske politike** i dalje ima središnju ulogu u pružanju potpore državama članicama za hitne potrebe u zdravstvenom i poslovnom sektoru te sektoru zapošljavanja.

Hitne mjere u okviru kohezijske politike i njezinih investicijskih inicijativa kao odgovora na koronavirus nastavljaju se i proširene su u okviru novog mehanizma koji se financira iz instrumenta NextGenerationEU: pomoć za oporavak za koheziju i europska područja – REACT-EU. Tim se mehanizmom pruža hitna potpora zdravstvenom sektoru, poduzećima i radnicima te se promiču digitalna i zelena ulaganja radi gospodarskog oporavka.

IZ PANDEMIJE IZLAZIMO JAČI

EU je krajem 2020. postigao istinski povijesni dogovor o najvećem paketu koji se ikad financirao iz proračuna EU-a, u iznosu od 2,018 bilijuna EUR (u tekućim cijenama). Paket se sastoji od **dugoročnog proračuna EU-a** za razdoblje 2021.–2027. u iznosu od 1,211 bilijuna EUR, uvećanog za 806,9 milijardi EUR (u tekućim cijenama) iz instrumenta **NextGenerationEU**, privremenog instrumenta za poticanje oporavka.

Instrument NextGenerationEU više je od plana oporavka. On je jedinstvena prilika za preobrazbu naših gospodarstava, stvaranje mogućnosti i otvaranje radnih mesta kako bi se Europa prilagodila budućnosti. U njegovu je središtu **Mehanizam za oporavak i otpornost**, koji se sastoji od 723,8 milijardi EUR (u tekućim cijenama) u obliku bespovratnih sredstava i zajmova za potporu reformama i ulaganjima koje provode države članice EU-a.

Kako bi iskoristile potporu iz tog instrumenta, 25 država članica već je Europskoj komisiji dostavilo **planove za oporavak i otpornost**. Planovima je utvrđen koherentan paket reformi i projekata javnih ulaganja kojima se pridonosi zelenoj i digitalnoj tranziciji Europe kako bi postala spremnija i pravednija za budućnost. S obzirom na opseg visokokvalitetnih ulaganja i važnost provedbe predloženih reformi Komisija je u okviru Instrumenta za tehničku potporu državama članicama pružila posebnu pomoć u pripremi planova za oporavak i otpornost.

Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija
149,5 milijardi EUR (+ 11,5 milijardi EUR iz NGEU-a)
Kohezija, otpornost i vrijednosti
426,7 milijardi EUR (+ 776,5 milijardi EUR iz NGEU-a)
Prirodni resursi i okoliš
401 milijarda EUR (+ 18,9 milijardi EUR iz NGEU-a)
Migracije i upravljanje granicama
25,7 milijardi EUR
Sigurnost i obrana
14,9 milijardi EUR
Susjedstvo i svijet
110,6 milijardi EUR
Europska javna uprava
82,5 milijardi EUR

Ukupno: 2,018 bilijuna EUR (u tekućim cijenama)

NextGenerationEU
806,9 milijardi EUR

Dugoročni proračun
1 210,9 milijardi EUR

Za nekoliko programa u okviru tih naslova dodijeljena su dodatna sredstva u skladu s člankom 5. Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 („Uredba o VFO-u“) (Obzor Europa, InvestEU, EU4Health, Erasmus+, Kreativna Europa, program Pravosude, program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti te Fond za integrirano upravljanje granicama), ponovnom uporabom opozvanih sredstava u skladu s člankom 15. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 („Finansijska uredba“) (Obzor Europa) i iz priljeva od Europskog razvojnog fonda (Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa). Precizne dodatne dodjele sredstava utvrđivat će se jedanput godišnje.

Svi su iznosi u milijardama EUR, u tekućim cijenama iz studenoga 2020.
Izvor: Europska komisija.

Komisija je do kraja kolovoza ocijenila i odobrila 18 dostavljenih nacionalnih planova za oporavak i otpornost. U svojoj analizi razmatrala podupiru li se ulaganjima i reformama iz tih planova zelena i digitalna tranzicija, pridonose li oni djelotvornom rješavanju izazova utvrđenih u okviru europskog semestra te podupire li se u državama članicama potencijal rasta, otvaranje radnih mjesti, teritorijalna kohezija te gospodarska, socijalna i institucionalna otpornost kao preduvjet za uravnotežen oporavak.

Prve isplate u iznosu većem od 48 milijardi EUR već se od 26. kolovoza isplaćuju Belgiji, Njemačkoj, Grčkoj, Španjolskoj, Francuskoj, Italiji, Litvi, Luksemburgu i Portugalu.

U nacionalnim planovima trebalo bi izdvojiti najmanje 37 % ukupnih dodijeljenih sredstava za mjere kojima se podupiru klimatski ciljevi te najmanje 20 % za mjere kojima se podupire digitalna tranzicija. Komisija je predložila **sedam važnih područja** za projekte u zelenoj i digitalnoj tranziciji kako bi se lakše koordinirale mjere u nacionalnim planovima.

Energija. Financiranje trajnih čistih tehnologija i ubrzanje razvoja i uporabe obnovljivih izvora energije.

Obnova. Poboljšanje energetske učinkovitosti javnih i privatnih zgrada.

Punjene. Promicanje čistih tehnologija otpornih na promjene u budućnosti kako bi se potaknula upotreba održivog, pristupačnog i pametnog prijevoza i postaja za punjenje i opskrbu te proširio javni prijevoz.

Povezivanje. Brzo uvođenje u sve regije i kućanstva brzih širokopojasnih usluga, uključujući optičke i 5G mreže.

Modernizacija. Digitalizacija javne uprave i usluga, uključujući pravosudni i zdravstveni sustav.

Povećanje. Povećanje kapaciteta podatkovnih oblaka europske industrije i razvoj najsnažnijih, naјsvremenijih i najodrživijih procesora.

Prekvalifikacija i usavršavanje. Prilagodba obrazovnih sustava radi poticanja razvoja digitalnih vještina te obrazovanja i strukovnog osposobljavanja svih dobnih skupina.

Komisija je u lipnju 2021. u svojoj **prvoj transakciji u okviru instrumenta Next-GenerationEU** prikupila 20 milijardi EUR.

U svim planovima ulaganja su povezana s reformama radi provedbe preporuka po državama članicama utvrđenih u okviru europskog semestra, na primjer u području tržišta rada, obrazovanja, kulture, zdravstvene skrbi, pravosuđa i dugoročne održivosti javnih financija. Na primjer, **Češka** će uvesti opsežne mjere e-uprave, reformu postupaka izdavanja građevinskih dozvola i antikorupcijske mjere, a u planu **Njemačke** predviđene su mjere za uklanjanje uskih grla u ulaganjima i smanjenje administrativnog opterećenja. **Španjolska** će poboljšati poslovnu klimu i uvesti mjere za bolju regulativu, smanjenje kašnjenja plaćanja te reformu okvira za nesolventnost i javnu nabavu. **Francuska** će poboljšati održivost javnih financija i poduzećima pružiti potporu u pristupu financiranju. **Italija** će ubrzati pravosuđe i smanjiti birokraciju za poduzeća. **Litva** će reformirati sustav naknada i mirovina kako bi ojačala mrežu socijalne sigurnosti, a **Austrija** će reformirati porezni sustav kako bi smanjila emisije CO₂ poticajima za klimatski prihvatljive tehnologije. Sve te reforme Euroljani su godinama tražili, a sada ih je moguće ostvariti zahvaljujući instrumentu NextGenerationEU.

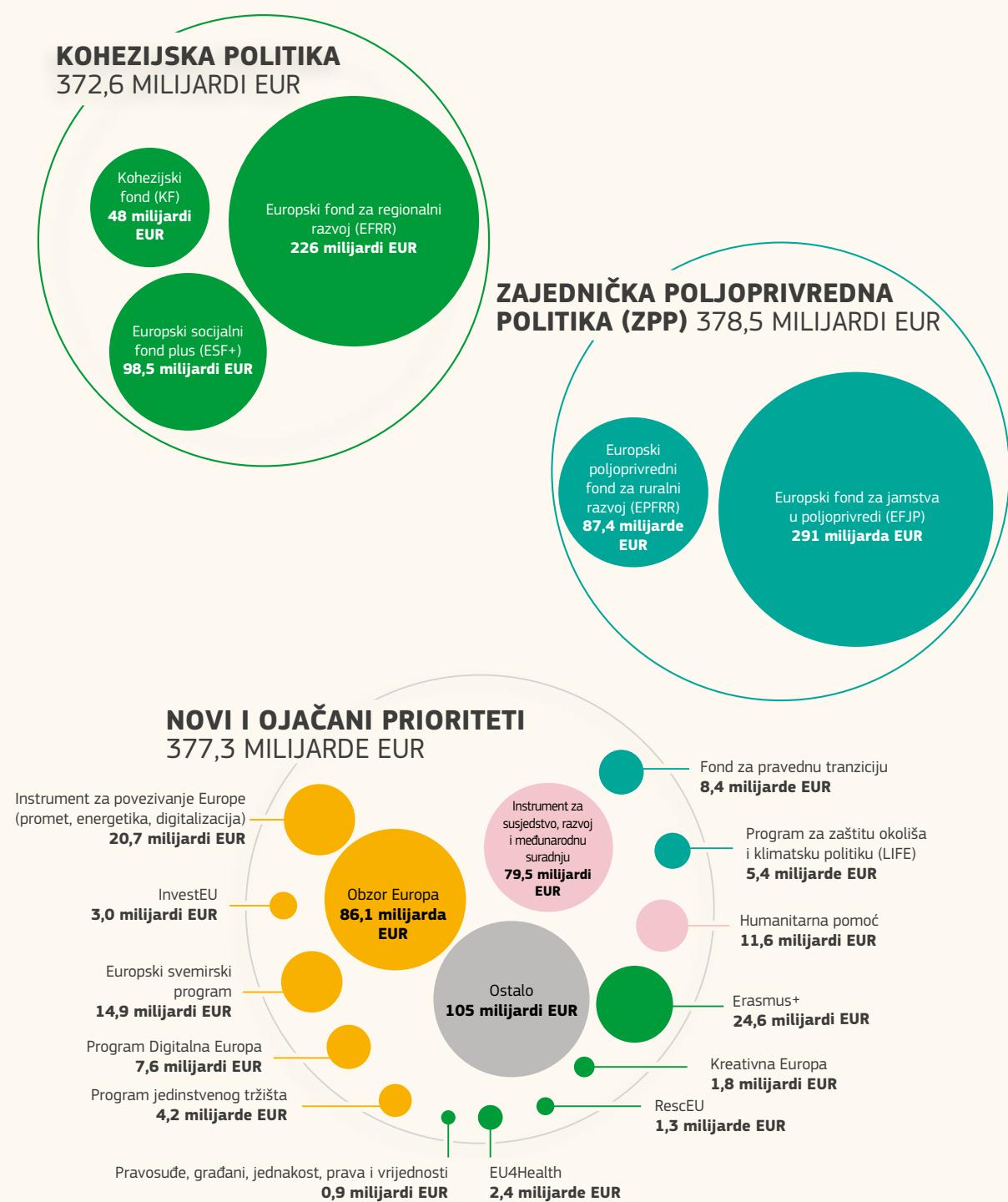

FINANCIRANJE OPORAVKA

Instrument NextGenerationEU financira se sredstvima koja Komisija u ime Unije pozajmljuje na tržištima kapitala. Komisija je 15. lipnja 2021. u svojoj **prvoj transakciji u okviru instrumenta NextGenerationEU** desetogodišnjom obveznicom prikupila 20 milijardi EUR. Najveće je to institucijsko izdanje obveznice u Europi, najveća institucijska transakcija u jednoj tranši i najveći iznos koji je Unija prikupila u jednoj transakciji. Komisija je tom i drugim transakcijama iz lipnja i srpnja dugoročnim obveznicama dosad prikupila 45 milijardi EUR i na druge načine osigurala dodatna finansijska sredstva zahvaljujući svojoj diversificiranoj strategiji zaduživanja za potrebe instrumenta NextGenerationEU.

Te su operacije moguće jer su sve države članice u rekordnom vremenu, do kraja svibnja 2021., ratificirale odluku o vlastitim sredstvima kojom se utvrđuje način financiranja proračuna EU-a. Tom odlukom o vlastitim sredstvima uveden je i **novi izvor financiranja** proračuna EU-a. Doprinos vlastitim sredstvima koja se temelje na nerekikliranom plastičnom otpadu uveden je retroaktivno od siječnja 2021. kao novi izvor prihoda za proračun EU-a za razdoblje 2021.–2027. Taj će doprinos, zajedno s priljevom fiskalnih prihoda, donijeti i dodatne koristi intenzivnijim djelovanjem u području klime. Idućih će godina Europski parlament, Vijeće i Komisija zajedničkim snagama raditi na uvođenju novih resursa za proračun EU-a radi ostvarenja ciljeva politika u području klimatskih promjena i digitalne tranzicije i prikupljanja sredstava za europski oporavak. Komisija u prvom koraku namjerava u drugoj polovini 2021. predstaviti paket vlastitih sredstava, koji će sadržavati i rješenja za financiranje i potrebne proračunske mehanizme za osnivanje Socijalnog fonda za klimatsku politiku kako bi se ublažile kratkoročne posljedice klimatske tranzicije.

Višegodišnji finansijski okvir za razdoblje 2021.–2027.

Financira se samo sredstvima iz višegodišnjeg finansijskog okvira Za neke politike, kao što je kohezijska, i programe, kao što su Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR), Fond za pravednu tranziciju, InvestEU, rescEU i Obzor Europa, izdvajaju se dodatna sredstva iz instrumenta NextGenerationEU. Za ESF+ je izdvojeno dodatnih 0,8 milijardi EUR za zapošljavanje i socijalne inovacije, izvan kohezijske politike. Za nekoliko su programa izdvojena dodatna sredstva u skladu s člankom 5. Uredbe o VFO-u, ponovnim korištenjem opozvanih sredstava u skladu s člankom 15. Finansijske uredbe i iz mogućih priljeva od Europskog razvojnog fonda. Precizne dodatne dodjele sredstava utvrđivat će se jedanput godišnje.

Svi su iznosi u milijardama EUR, u tekućim cijenama iz studenoga 2020.

Izvor: Infografika Vijeća Evropske unije.

3. ZELENIJA, DIGITALNIJA I SOCIJALNO PRAVEDNIJA EUROPA

EUROPSKI ZELENI PLAN

Naše zdravlje ovisi o zdravlju našeg planeta. Dugoročna dobrobit građana Unije moguća je samo na zdravom planetu. Zelena tranzicija nudi goleme gospodarske mogućnosti i može potaknuti oporavak Europe. Europska komisija u vrijeme pandemije intenzivnije je radila ne bi li **europski zeleni plan** postao stvarnost. Komisija je, osim instrumenta NextGenerationEU, predložila nove zakonodavne akte kako bi se omogućio daljnji prosperitet naših građana i gospodarstva dok učimo živjeti s ograničenjima planeta.

U lipnju 2021. Europski parlament i Vijeće donijeli su **europski propis o klimi**, koji je bio prekretnica u provedbi europskog zelenog plana. Njime je u zakonodavstvo Unije ugrađena obveza da se do 2050. postigne klimatska neutralnost i prijelazni cilj da se do 2030. neto emisije stakleničkih plinova smanje za najmanje 55 % u odnosu na 1990.

Komisija je u svrhu ostvarenja tih ambicioznih ciljeva 14. srpnja 2021. predstavila **paket mjera za europski zeleni plan**. Paket od 12 Komisijinih prijedloga prvi je put najavila predsjednica von der Leyen u svojem govoru o stanju Unije 2020.

Europskim propisom o klimi u zakonodavstvo Unije ugrađena je obveza da se do 2050. postigne klimatska neutralnost.

Ojačani **sustav EU-a za trgovanje emisijama** kako bi se trgovanje emisijama počelo primjenjivati na cestovni prijevoz, zgrade i pomorski sektor, uz pravednu tranziciju s pomoći Socijalnog fonda za klimatsku politiku kako bi se ugroženim kućanstvima u EU-u olakšalo plaćanje računa za energiju, kupnja električnih vozila ili obnova domova.

Viši nacionalni ciljevi u skladu s **uredbom o raspodjeli tereta**, kojom se na temelju načela pravednosti, troškovne učinkovitosti i ekološkog integriteta za svaku državu članicu utvrđuju obvezujući godišnji ciljevi za emisije stakleničkih plinova.

Povećana energetska učinkovitost i povećan udio **energije iz obnovljivih izvora** u energetskim sustavima Unije.

Snažniji poticaji za **obnovu i širenje prirodnih ponora ugljika** u sektoru korištenja zemljišta u skladu s revidiranom uredbom o korištenju i prenamjeni zemljišta i šumarstvu.

Revidirane, strože **standardne vrijednosti emisija CO₂ za automobile i kombije** s ciljem mobilnosti s nultom stopom emisija u 2050., uz dostatnu i odgovarajuću infrastrukturu za alternativna goriva.

Prijedlozi kojima se potiče **upotreba alternativnih goriva u zrakoplovnom i pomorskom sektoru** s ciljem smanjenja emisija CO₂.

Mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika kako bi se **spriječilo** premještanje industrije koja emitira stakleničke plinove izvan granica EU-a (tzv. „**istjecanje ugljika**“) i potaknula klimatska ambicija u trećim zemljama, poštujući pravila Svjetske trgovinske organizacije.

Prijedlozi za **usklajivanje oporezivanja energeta** i električne energije s našim rastućim klimatskim ambicijama.

To je samo zadnji korak u godini brojnih inicijativa u okviru europskog zelenog plana.

Komisija je 14. listopada 2020., ubrzo nakon prošlogodišnjega govora o stanju Unije, predložila **strategiju vala obnove** ne bi li se potaknula obnova javnih i privatnih zgrada radi povećanja njihove energetske učinkovitosti. Cilj je da se u valu obnove u sljedećih 10 godina udvostruči godišnja stopa energetske obnove i time poboljša kvaliteta života građana, smanje emisije stakleničkih plinova u Europi i otvoriti oko 160 000 tisuća novih radnih mesta u građevinskom sektoru. Budući da gotovo 34 milijuna Europljana nema sredstava da primjereno zagrije svoj dom, obnovom će se poboljšati zdravlje i dobrobit ugroženih osoba te će im se smanjiti računi za potrošnju energije.

Kako bi se omogućila socijalno pravedna i uravnotežena tranzicija s fosilnih goriva i industrijskih grana koje su veliki onečišćivači, državama članicama su u 2021. postala dostupna finansijska sredstva iz **mehanizma za pravednu tranziciju**, uključujući Fond za pravednu tranziciju i Instrument za kreditiranje u javnom sektoru, osobito radi diversifikacije radnih mesta i djelatnosti u najpogođenijim regijama.

Komisija je 18. studenoga 2020. predstavila svoj sveobuhvatni pristup ostvarenju **UN-ovih ciljeva održivog razvoja**. Sljedećeg je dana predstavila **strategiju EU-a za energiju iz obnovljivih izvora** na moru, s ciljem da se potakne povećanje proizvodnje energije na moru.

Komisija je 9. prosinca 2020. donijela **strategiju za održivu i pametnu mobilnost** s akcijskim planom od 82 inicijative, kojima se utvrđuje jasan put prema ostvarenju cilja da se do 2050. emisije stakleničkih plinova u prometu smanje za 90 %.

U akcijskom planu za nultu stopu onečišćenja utvrđeni su najvažniji ciljevi za 2030.:

poboljšati kvalitetu zraka i vode za

55 %
odnosno

50 %

Komisija je 23. veljače 2021. donijela i novu **strategiju EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama**, u kojoj je opisano kako Unija do 2050. može postati otporna na klimatske promjene. Komisija je u svibnju donijela obećani **akcijski plan za nultu stopu onečišćenja** i predložila novi pristup za **održivo plavo gospodarstvo**, s ciljem bolje usklađenosti i sinergije djelatnosti koje se obavljaju u blizini oceana, mora i obala. U akcijskom planu za nultu stopu onečišćenja utvrđeni su najvažniji ciljevi za 2030.: poboljšati kvalitetu zraka za 55 % i vode za 50 %.

Ulagačima su potrebna jasna pravila da bi ulaganja usmjerili u održivije tehnologije i djelatnosti i pridonijeli ostvarenju ciljeva europskog zelenog plana. Komisija je stoga u travnju 2021. predložila tehničke kriterije za klasifikaciju održivih gospodarskih djelatnosti u okviru **Delegirane uredbe o taksonomiji klimatski održivih djelatnosti**, kojom su obuhvaćeni sektori odgovorni za 80 % izravnih emisija stakleničkih plinova u EU-u. Komisija je predložila i **Direktivu o korporativnom izvještavanju o održivosti**, kojom bi se sva velika poduzeća obvezala na objavljivanje informacija o klimi i održivosti. U srpnju 2021. donijela je **strategiju za financiranje tranzicije prema održivom gospodarstvu**, u kojoj se objašnjava kako je u svim sektorima realnoga gospodarstva moguća tranzicija prema održivosti, kako bi finansijski sektor trebao doprinijeti toj tranziciji, kako održivo financiranje može postati uključivije te kako učvrstiti vodeću ulogu Unije u tom području. Komisija je u srpnju 2021. donijela i prijedlog uredbe o standardu za **europeke zelene obveznice**.

Strategijom za smanjenje emisija metana Europska komisija je predstavila jasan put prema smanjenju emisija metana u EU-u. Cilj je **strategije održivosti u području kemikalija** potaknuti inovacije za sigurnije i održive kemikalije i poboljšati zaštitu ljudskog zdravlja i okoliša. Komisija je predložila i novi regulatorni okvir o **baterijama** s ciljem povećanja održivosti baterija tijekom njihova cijelog životnog ciklusa.

Novom, reformiranim **zajedničkom poljoprivrednom politikom**, o kojoj je u lipnju 2021. postignut privremeni dogovor, trebalo bi se omogućiti da europska poljoprivreda postane zelenija, pravednija i fleksibilnija. To je povezano s **akcijskim planom za ekološku proizvodnju** iz ožujka 2021., čiji je cilj da do 2030. 25 % poljoprivrednog zemljišta bude namijenjeno ekološkom uzgoju. Komisija je 14. srpnja donijela novu **strategiju za šume** kako bi osigurala zdrave i otporne šume koje znatno doprinose preokretanju trenda gubitka bioraznolikosti i postizanju klimatske neutralnosti.

To je najambicioznija reforma zakonodavstva EU-a čiji je cilj pripremiti europsko gospodarstvo za klimatski neutralnu budućnost i suzbijati klimatske promjene, gubitak bioraznolikosti i oskudicu resursa. Zajedno s golemlim sredstvima iz instrumenta NextGenerationEU, to je divovski korak našega kontinenta prema ostvarenju **cilja klimatske neutralnosti do 2050.**

- Europski zeleni plan nije samo ambiciozna ekološka ili gospodarska inicijativa nego i novi kulturni projekt. **Novi europski Bauhaus**, inicijativa koju je predsjednica von der Leyen najavila u svojem govoru o stanju Unije 2020., mjesto je suradnje arhitekata, umjetnika, studenata, inženjera i dizajnera koji nastoje uskladiti održivost, stil i socijalnu uključenost. **Novi europski Bauhaus** pokret je za preobrazbu izgrađenog okoliša i razvoj zelenijeg i pravednijeg načina života, a tisućama doprinosu i događanja u cijeloj Europi pripremljen je put za sljedeće faze inicijative.

Program Obzor Europa imat će vrlo važnu ulogu u ostvarenju ciljeva zelenog plana jer će najmanje 35 % njegova ukupnog proračuna biti namijenjeno klimatskim ciljevima, među ostalim dugoročnim partnerstvima s poslovним subjektima u ključnim područjima kao što su čisti vodik, zrakoplovstvo i baterije.

- Unija je izdvojila milijardu EUR za prvi svjetski poziv u okviru europskog zelenog plana na podnošenje prijedloga za istraživanje i inovacije radi unapređenja tehnologije, širenja našeg znanja o klimatskim promjenama i održivosti i intenzivnijeg sudjelovanja građana u ostvarenju ciljeva europskog zelenog plana. Golem interes istraživačke zajednice iz javnog i privatnog sektora iskazan je prijedlozima u vrijednosti većo od **8 milijardi EUR**.

- Postoji i nova mjeru za potporu, promociju i predstavljanje 100 europskih gradova u njihovoj sustavnoj preobrazbi prema klimatskoj neutralnosti do 2030., kako bi postali eksperimentalna i inovacijska središta čiji će rezultati poslužiti svim gradovima.

Održivost zahtjeva dubinsku preobrazbu našeg načina razmišljanja i izravni angažman građana. Svaki građanin može pridonijeti zelenoj tranziciji. Zato je Komisija u prosincu kao dio zelenog plana pokrenula **europski klimatski pakt**. Pakt okuplja građane iz svih segmenata društva i omogućuje im da se kao ambasadori klimatskog pakta uzajamno nadahnjuju i uče jedni od drugih. Mreža već okuplja više od 501 ambasadora iz svih država članica.

Unija je izdvojila **milijardu EUR** za prvi svjetski poziv u okviru europskog zelenog plana na podnošenje prijedloga za istraživanje i inovacije.

DIGITALNO DESETLJEĆE EUROPE

U pandemiji koronavirusa izašle su na vidjelo bitne prednosti digitalizacije. Europska vrhunska digitalna infrastruktura omogućila nam je da se za vrijeme pandemije povežemo s prijateljima i članovima obitelji, da radimo od kuće i uživamo u internetskoj kupnji. Pandemija je, međutim, pokazala i da digitalnu transformaciju Europe treba još više ubrzati.

Komisija je 9. ožujka 2021. predstavila novu viziju digitalne transformacije Europe do 2030. **Digitalno desetljeće Europe** počiva na četiri glavna stupa, detaljno prikazana u nastavku.

Ta su četiri područja **europski digitalni kompas**, s pomoću kojeg će se digitalne ambicije Unije za 2030. pretočiti u konkretne rezultate, s ključnim etapama, stabilnom strukturom zajedničkog upravljanja i mogućim projektima u kojima će sudjelovati više zemalja uz zajednička ulaganja Unije, država članica i privatnog sektora. Da bi osnažila i zaštitila sve građane Unije, Komisija će predložiti da se digitalna načela i prava uključe u **svečanu međuinstitucijsku izjavu**.

Komisija je od prošlogodišnjega govora o stanju Unije podnijela nekoliko zakonodavnih prijedloga o digitalnoj tranziciji. Najprije je 15. prosinca 2020. **Aktom o digitalnim uslugama** i **Aktom o digitalnim tržištima** predložila ambicioznu reformu digitalnog prostora. Cilj je Akta o digitalnim uslugama da se vrijednosti koje su nam dragocjene u stvarnom svijetu poštuju i na internetu. To jednostavno znači da bi ono što je nezakonito izvan interneta trebalo biti nezakonito i na internetu. Aktom o digitalnim uslugama objašnjava se i da najveće platforme društvenih medija moraju biti odgovornije od jednostavnih internetskih stranica ili lokalnih tržnica. Aktom o digitalnim tržištima uređuju se aktivnosti velikih digitalnih platformi ne bi li europsko jedinstveno digitalno tržište ostalo otvoreno i pravedno.

Ova dva zakonodavna akta zajedno su moderni pravilnik za jedinstveno tržište, u čijem su središtu europske vrijednosti. Potaknut će inovacije, rast i tržišno natjecanje, a korisnicima omogućiti nove, bolje i pouzdanije internetske usluge.

Komisija je nekoliko tjedana prije, 25. studenoga predstavila **Akt o upravljanju podacima** kojim se olakšava razmjena podataka u Uniji i među sektorima i potiče razvoj europskih podatkovnih prostora, novu **direktivu o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava** radi povećanja kiberotpornosti najvažnijih objekata u javnom i privatnom sektoru, kao što su bolnice, energetske mreže, željeznice, podatkovni centri, javne uprave, istraživački laboratoriji i objekti u kojima se proizvode ključni medicinski proizvodi i lijekovi, prvi pravni okvir o **umjetnoj inteligenciji** s ciljem da se zajamče sigurnost i temeljna prava građana i poslovnih subjekata, a istodobno povećaju korištenje umjetne inteligencije, ulaganja i inovacije u cijeloj Uniji te prijedlog **europskog digitalnog identiteta** koji će biti dostupan svim građanima, rezidentima i poduzećima u Uniji, kako bi mogli dokazati svoj identitet, razmjenjivati elektroničke dokumente i pristupati internetskim uslugama.

Komisija je, osim toga, pokrenula sektorsko istraživanje o internetu stvari za potrošače, ne bi li u ranoj fazi utvrdila potencijalne probleme tržišnog natjecanja u tom rastućem sektoru. Nastavila je i odlučno provoditi pravila tržišnog natjecanja pokretanjem novih istraživačkih radova nadzornika pristupa zbog njihovih potencijalnih zlouporaba na raznim tržištima, kao što je digitalno oglašavanje. Sve te inicijative okosnica su ostvarenja Komisijine vizije **digitalnog desetljeća Europe**.

Komisija je 22. veljače 2021. donijela **akcijski plan o sinergijama između civilne, obrambene i svemirske industrije**, koji sadrži 11 mjera, kako bi dodatno povećala tehnološke prednosti Europe i poduprla njezinu industrijsku bazu.

Zahvaljujući digitalnim finansijskim uslugama europsko se gospodarstvo modernizira, a Europa postaje globalni digitalni akter. Komisija je stoga u rujnu 2020. predložila **paket za digitalno financiranje**, za Unijin konkurentan finansijski sektor koji potrošačima omogućuje pristup inovativnim finansijskim proizvodima, a istodobno im osigurava zaštitu i finansijsku stabilnost. Paket sadržava **strategiju za digitalne financije** i prijedloge o **kriptoimovini i digitalnoj operativnoj otpornosti**. Prihvatanje digitalnih finansijskih potaknulo bi europske inovacije i omogućilo razvoj boljih finansijskih proizvoda za potrošače, uključujući građane koji zasad nemaju pristup finansijskim uslugama. Time bi se omogućili novi načini financiranja poduzeća iz EU-a, osobito malih i srednjih poduzeća.

Uniji treba konkurentan finansijski sektor koji potrošačima omogućuje pristup inovativnim finansijskim proizvodima, a istodobno im osigurava zaštitu i finansijsku stabilnost. Europska komisija i Europska središnja banka na tehničkoj razini zajednički ispituju nekoliko pravnih, tehničkih i političkih pitanja koja se otvaraju u kontekstu mogućeg uvođenja **digitalnog eura**.

SNAŽNIJE JEDINSTVENO TRŽIŠTE ZA OPORAVAK EUROPE

Europska komisija je 5. svibnja 2021. **ažurirala prošlogodišnju industrijsku strategiju za Europu** s ciljem izgradnje snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe. Nove će mjere biti vrlo korisne malim i novoosnovanim poduzećima zbog snažnijeg jedinstvenog tržišta i smanjenja ovisnosti o opskrbi. Te će mjere pridonijeti i ubrzavanju zelene i digitalne tranzicije.

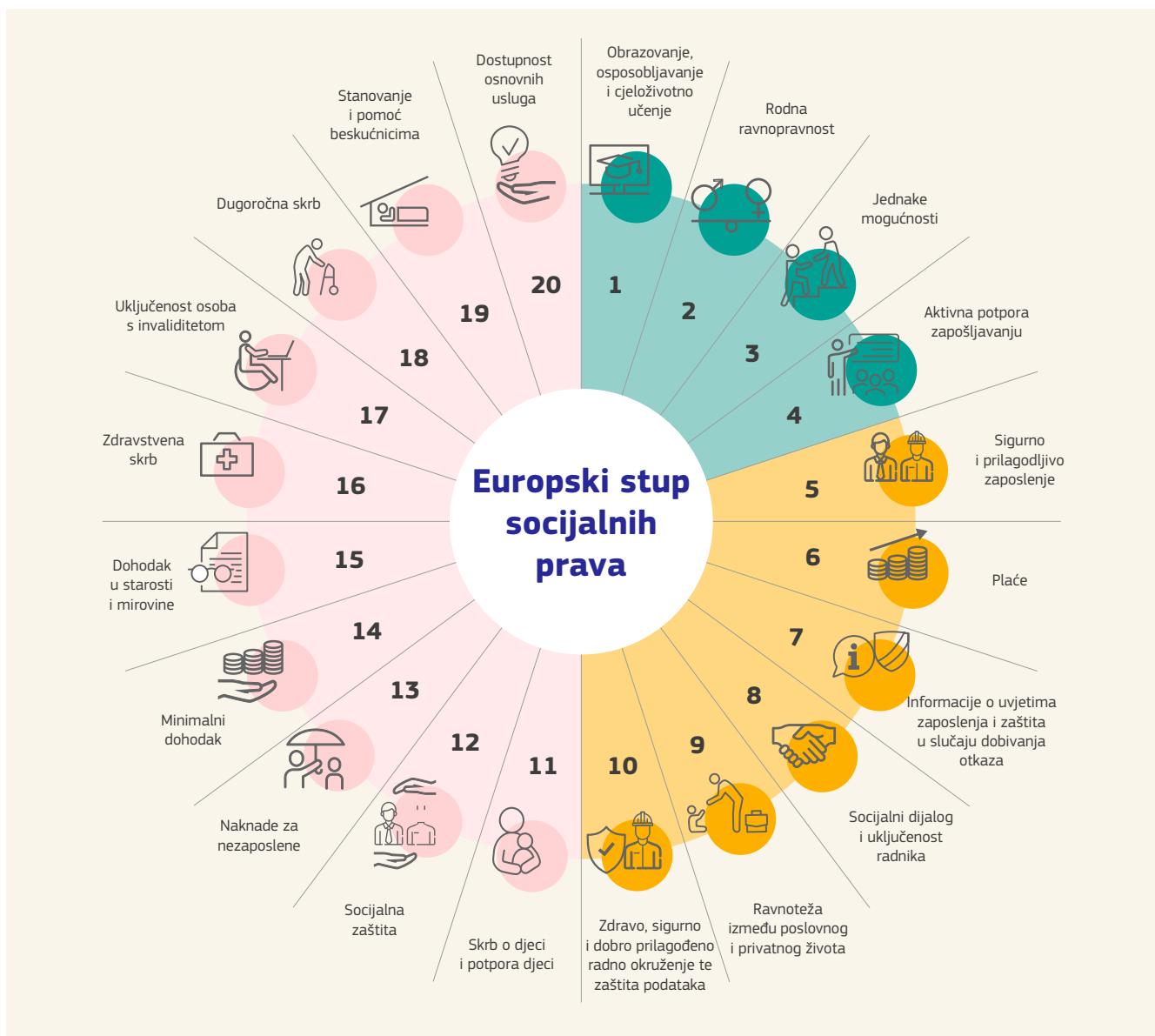
Znatan je napredak ostvaren u razvoju održivih, inovativnih i globalno konkurentnih lanaca vrijednosti, što je bilo moguće zahvaljujući savezima, točnije Europskom savezu za baterije, Europskom savezu za sirovine i Savezu za čisti vodik.

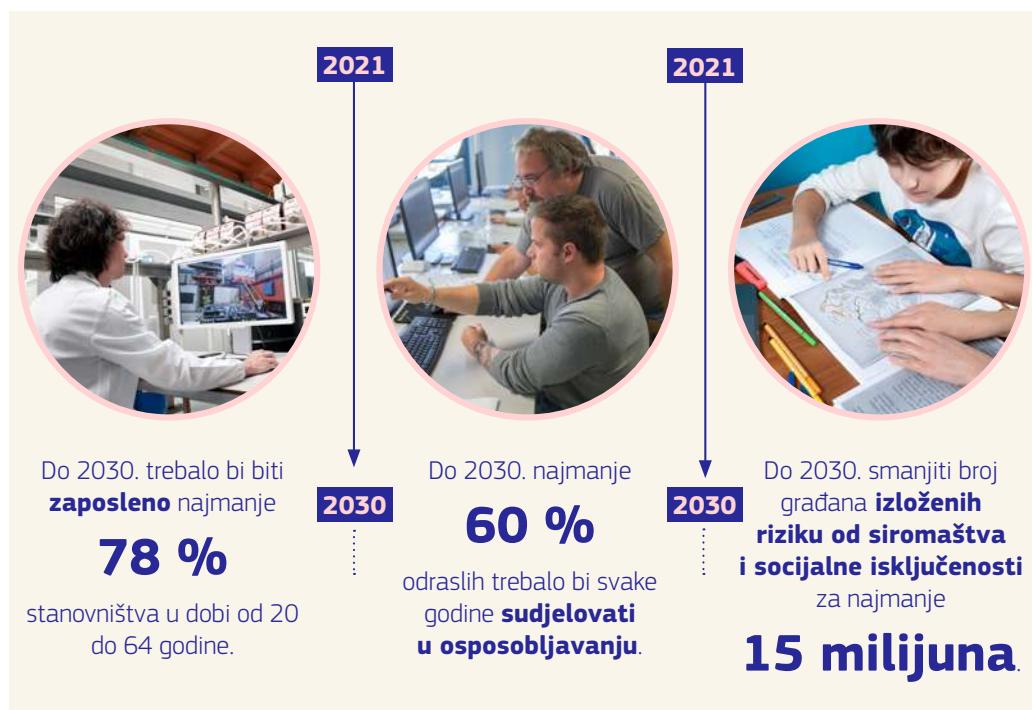
Komisija je predložila **Akt o upravljanju podacima** kojim se olakšava razmjena podataka u Uniji i među sektorima i potiče razvoj europskih podatkovnih prostora, savezima, točnije Europskom savezu za baterije, Europskom savezu za sirovine i Savezu za čisti vodik.

IZGRADNJA SNAŽNE SOCIJALNE EUROPE

Unija ima jedinstveno **socijalno tržišno gospodarstvo**. Pandemija je neposredno i drastično promijenila naša radna mjesta, naše sustave skrbi i naš društveni život. Naša tržišta rada i gospodarstva počela su se mijenjati i prije pandemije zbog posljedica klimatskih promjena, digitalizacije i demografskih trendova. Da bi mogla odgovoriti na potrebe koje nastaju zbog tih dugoročnih transformacija i ublažiti izravne posljedice pandemije, Unija treba nova socijalna pravila da bi socijalno obećanje Europske unije moglo ostati nepromijenjeno iako se svijet mijenja.

Sastanak na vrhu o socijalnim pitanjima u Portu bio je prekretnica za socijalna prava u Europi. Čelnici i čelnice EU-a, socijalni partneri i predstavnici civilnog društva sastali su se 7. i 8. svibnja 2021. i obvezali na nastavak provedbe europskog stupa socijalnih prava, suglasni da je vrijeme za rezultate. U Portu su čelnici i čelnice EU-a podržali Komisiju prijedlog da se izradi novi skup mjerljivih socijalnih ciljeva koje bi trebalo ostvariti do 2030.

Prijedlogom direktive **o primjerenim minimalnim plaćama** podnesenim u listopadu 2020. uvodi se okvir koji osigurava da osobe s minimalnom plaćom ne budu izložene riziku od siromaštva te da mogu zarađivati za pristojan život i promiče uzlazna socijalna i gospodarska konvergencija. To je u skladu s načelom 6. Europskog stupa socijalnih prava.

Pakt za vještine, pokrenut u studenome 2020., okuplja dionike iz cijelog ekosustava kako bi se definiralo kako ih se može obvezati na prekvalifikaciju i usavršavanje radnika, tako da steknu odgovarajuće vještine za poslove današnjice i budućnosti. To je u skladu s načelom 1. Europskog stupa socijalnih prava i pomoći će nam da ostvarimo cilj da svake godine 60 % odraslih osoba sudjeluje u osposobljavanju.

Preporuka o **učinkovitoj aktivnoj potpori zapošljavanju** nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 iz ožujka 2021. konkretna je uputa državama članicama o mjerama politika, uz mogućnost financiranja sredstvima Unije, za postupni prijelaz s hitnih mjera poduzetih radi očuvanja radnih mjesta u krizi uzrokovanoj bolešću COVID-19 na nove mjerne potrebne za oporavak koji donosi velik broj radnih mjesta. Njezin je cilj da se radnici iz sektora koji slabe okrenu sektorima koji rastu, ne bi li iskoristili prednosti zelene i digitalne tranzicije. To je u skladu s načelom 4. Europskog stupa socijalnih prava i pomoći će nam da ostvarimo cilj da najmanje 78 % odraslih bude zaposleno.

Europsko jamstvo za djecu, predloženo u ožujku 2021., države članice donijele su u rekordnom roku od samo dva mjeseca. Prije pandemije 18 milijuna djece bilo je izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti i zato treba poduzeti hitne mjere da se prekine začaranji krug prikraćenosti i osiguraju jednake mogućnosti. Jamstvom za djecu osigurava se besplatan ili cjenovno pristupačan pristup osnovnim uslugama za djecu kojoj je potrebna pomoć. To je u skladu s načelom 11. Europskog stupa socijalnih prava i pomoći će nam da ostvarimo cilj da se najmanje pet milijuna djece izbavi iz siromaštva.

U Europi se posljednjih pet desetljeća očekivani životni vijek pri rođenju povećao za

10
godina

Ažurirani **strateški okvir za zdravlje i sigurnost na radu** predstavljen u lipnju 2021. omogućuje nam da ne zaostajemo za najnovijim promjenama u svijetu rada. Donosi smjernice za poboljšanje prevencije nesreća te fizičkih i mentalnih bolesti na radnom mjestu i povećava pripravnost za sve potencijalne buduće zdravstvene krize. To je u skladu s načelom 10. Europskog stupa socijalnih prava.

Inicijativa za **europski prostor obrazovanja** i novi **akcijski plan za digitalno obrazovanje** 2021.–2027. zajamčit će uključivost i kvalitetu obrazovanja.

Europa kontinuirano proživljava duboke demografske promjene. No, usprkos goleim izazovima pandemije bolesti COVID-19, živimo zdravije i duže. U Europi se posljednjih pet desetljeća očekivani životni vijek pri rođenju povećao za 10 godina i za muškarce i za žene. Iznimno je to postignuće koje pokazuje snagu i vrijednost našeg socijalnog tržišnoga gospodarstva. No, starenje stanovništva utječe na naš način života pa naš socijalni model i politike treba prilagoditi novoj stvarnosti. Zato je Europska komisija početkom godine donijela **Zelenu knjigu o starenju** i pokrenula opsežnu javnu raspravu o izazovima i prilikama koje donose dugoročne posljedice starenja na sve generacije. Ishod javnog savjetovanja bit će osnova za naše predstojeće inicijative, npr. inicijativu o dugotrajnoj skrbi u 2022.

Budućnost Europe ovisi i o ruralnim područjima u kojima živi gotovo 30 % stanovništva Unije (137 milijuna ljudi) i koja se protežu na 80 % njezina teritorija. Ta područja aktivno sudjeluju u zelenoj i digitalnoj tranziciji EU-a. Naša je trajna ambicija značajno unaprijediti kvalitetu života u ruralnim područjima. **Dugoročnom vizijom za ruralna područja** iz lipnja 2021. utvrđuje se put prema jačim, povezanim, otpornim i prosperitetnim ruralnim područjima do 2040. **Pakt za ruralna područja** omogućiće uvažavanje potreba i stajališta ruralnih zajednica, dok će im **akcijski plan za ruralna područja** dati novi poticaj i dugoročnu viziju pretvoriti u stvarnost. Cilj nam je da nikoga i ni jedno mjesto ne zapostavimo i da približimo Uniju njezinim građanima kako bismo oblikovali zajedničku budućnost.

UNIJA JEDNAKOSTI

Europska unija je unija jednakosti. Unija država članica različitih društava: raznolikost je dio našeg identiteta. Možemo biti snažni samo ako svi sudjeluju i ako svatko može uspjeti. To je značenje pojma „ujedinjeni u raznolikosti”.

Da bismo ostvarili taj cilj, uvodimo politike i mjere kojima se dovodi u pitanje strukturalna diskriminacija i stereotipi često prisutni u našim društvima. Cilj je stvoriti uvjete u kojima svatko može živjeti, napredovati i voditi bez obzira na spol, rasno ili etničko podrijetlo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orientaciju. **Unija jednakosti** će osigurati i da se pri odlučivanju vodi računa o svačijim potrebama u našim društvima i rješavati probleme višedimenzionalne diskriminacije.

Akcijskim planom EU-a za antirasizam donesenim 18. rujna 2020. utvrđuje se niz mjera za borbu protiv rasizma, kako propisima Unije, tako i drugim sredstvima, npr. suradnjom s državama članicama, uključujući nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva, medije i civilno društvo, korištenjem dostupnih i budućih instrumenata Unije te analizom Komisijinih vlastitih ljudskih resursa. Akcijskim se planom, među ostalim, poziva na bolje izvršavanje zakonodavstva Unije, bolju koordinaciju s osobama manjinskog rasnog ili etničkog podrijetla, pravedan policijski rad i zaštitu, pojačane mјere na nacionalnoj razini putem nacionalnih akcijskih planova i veću raznolikost osoblja Unije. Komisija je u tu svrhu u lipnju 2021. imenovala prvoga **koordinatora Unije za borbu protiv rasizma**.

Svi bi Romi trebali moći ostvariti svoj puni potencijal i sudjelovati u političkom, društvenom, gospodarskom i kulturnom životu. Da bi se ti ciljevi ostvarili i ubrzao napredak, Komisija je donijela novi **strateški okvir EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma**, s jasnim referentnim vrijednostima koje treba dosegnuti do 2030. Smjernice i razne mјere obuhvaćaju razvoj sustava potpore za Rome žrtve diskriminacije, informativne kampanje u školama, potporu financijskom opismenjavanju, promicanje zapošljavanja Roma u javnim ustanovama te poboljšanje dostupnosti kvalitetnih liječničkih i preventivnih zdravstvenih pregleda te planiranja obitelji.

Europska unija mora predvoditi zalaganja za bolju zaštitu prava lezbijki, homoseksualaca, biseksualnih, transrodnih, interseksualnih i queer osoba (LGBTIQ). Stoga je Europska komisija 11. studenoga 2020. donijela **strategiju o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020.-2025.**, kojom se nastoji ukloniti neravnopravnosti i izazove koji utječu na tu zajednicu i utvrđuje niz ciljanih politika za sljedećih pet godina. Prva je to strategija za ravnopravnost LGBTIQ osoba u Uniji. **Politike** su fokusirane na četiri glavna područja: suzbijanje diskriminacije, jamčenje sigurnosti, izgradnja uključivih društava i predvođenje borbe za ravnopravnost LGBTIQ osoba u cijelom svijetu.

Možemo biti snažni samo ako **svi** sudjeluju i ako svatko može uspjeti.

Komisija je u ožujku 2021. predstavila prijedlog kojim se ženama i muškarcima u Uniji jamči **jednaka plaća za jednak rad**.

Rodna ravnopravnost nije nikada bila tako visoko na ljestvici Unijinih prioriteta. Cilj je Unija u kojoj žene i muškarci mogu slobodno kročiti putem koji su odabrali, imati jednakе mogućnosti za uspjeh i ravnopravno sudjelovati u našem europskom društvu i voditi ga. U tu je svrhu Europska komisija 4. ožujka 2021. podnijela prijedlog kojim se ženama i muškarcima u Uniji jamči **jednaka plaća za jednak rad**. U prijedlogu se utvrđuju mjere za transparentnost plaća, kao što su informacije o plaći za tražitelje posla, pravo na informacije o plaćama radnika koji obavljaju isti posao, a za velika poduzeća obveza prijavljivanja razlike u plaći među spolovima. Osim toga, prijedlogom se radnicima olakšava ostvarivanje prava i pristup pravosuđu.

Rodna ravnopravnost u središtu je i vanjskog djelovanja Unije. U **akcijskom planu EU-a za rodnu ravnopravnost** od 25. studenoga 2020. iznesen je ambiciozan novi operativni program za promicanje ravnopravnosti i sudjelovanja žena i djevojčica u cijelom svijetu u oblikovanju demokracije, pravde, mira i sigurnosti. Do 2025. će 85 % novih vanjskih politika EU-a u svim sektorima zagovarati rodnu ravnopravnost i jačanje položaja žena.

Europska komisija je 3. ožujka 2021. donijela **strategiju o pravima osoba s invaliditetom** kojom se utire put Europi bez prepreka koja će osobama s invaliditetom osigurati potpuno sudjelovanje u društvu i gospodarstvu na ravnopravnoj osnovi s drugima u Uniji i izvan Unije. Cilj je strategije napredovati u svim područjima Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom i na razini Unije i na razini država članica.

Da bi se Europa prilagodila sljedećoj generaciji Europljana, Komisija je 24. ožujka 2021. donijela novu sveobuhvatnu **strategiju EU-a o pravima djeteta**.

Njezino je ključno načelo da bi svako dijete u Europskoj uniji i svijetu trebalo imati ista prava i živjeti bez diskriminacije. Strategija sadržava konkretnе mjere za šest tematskih prioriteta, uključujući sudjelovanje djece u demokratskom i političkom životu, borbu protiv siromaštva djece i svih oblika nasilja nad djecom, pravosuđe prilagođeno djeci, potporu i zaštitu djece u digitalnoj tranziciji te intenzivnije zalaganje Unije za prava djece u njezinu vanjskom djelovanju. Strategija i europsko jamstvo za djecu doneseni su nakon iscrpnog savjetovanja s građanima, dionicima i, što je najvažnije, s više od 10 000 djece. Dio je to odlučnog nastojanja da djeca budu u središtu oblikovanja politika Unije.

ZAŠTITA EUROPSKIH DEMOKRATSKIH DRŽAVA I VLADAVINE PRAVA

U rujnu 2020. Europska komisija predstavila je prvo godišnje **izvješće o vladavini prava**, pregled stanja vladavine prava u EU-u s 27 poglavlja za države članice. EU je proširio svoje postojeće alate i pokrenuo uključivu raspravu o njegovovanju vladavine prava u EU-u.

Komisija je u srpnju 2021. objavila **drugo izvješće na razini EU-a o vladavini prava** i u njemu se bavi događajima nakon prošlog rujna. Izvješće za 2021. produbljuje ocjenu problema utvrđenih u prethodnom izvješću i uzima u obzir učinak pandemije bolesti COVID-19. To izvješće ukupno pokazuje mnoga pozitivna kretanja u državama članicama, što se odnosi i na mjere poduzete kao odgovor na izazove utvrđene u izvješću iz 2020. Međutim, razlozi za zabrinutost i dalje postoje, a u nekim su se državama članicama i povećali, primjerice kad je riječ o neovisnosti pravosuđa i stanju u medijima. U izvješću je istaknuta i snažna otpornost nacionalnih sustava tijekom pandemije bolesti COVID-19. Pandemija je pokazala važnost sposobnosti održavanja sustava provjera i ravnoteže te vladavine prava.

Izvješće je dio ukupnih EU-ovih nastojanja da promiče i brani svoje temeljne vrijednosti. Te mjere uključuju Akcijski plan za europsku demokraciju i obnovljenu Strategiju za provedbu Povelje o temeljnim pravima, kao i novi mehanizam uvjetovanosti radi zaštite proračuna EU-a.

Poštovanje vladavine prava bitan je preduvjet dobrog finansijskog upravljanja i učinkovitog financiranja sredstvima EU-a. EU prvi put raspolaže mehanizmom za zaštitu svojeg proračuna, uključujući NextGenerationEU, od povreda načela vladavine prava. **Mehanizam uvjetovanosti** omogućuje EU-u da pristup finansijskim sredstvima EU-a obustavi, smanji ili ograniči razmjerno vrsti, ozbiljnosti i opseg tih povreda. Uredba **se primjenjuje od 1. siječnja 2021.** i obuhvaća sve povrede koje nastupe od tog dana.

Europska komisija predstavila je u prosincu 2020. novu strategiju za jačanje primjene **Povelje o temeljnim pravima u EU-u**, čime je ponovno potvrdila predanost njezinoj punoj provedbi.

U zdravoj i uspješnoj demokraciji građani slobodno izražavaju svoje stavove, biraju političke vođe i određuju vlastitu budućnost. **Europskim akcijskim planom za demokraciju**, predstavljenim u prosincu 2020., utvrđene su mjere za očuvanje slobodnih i poštenih izbora u EU-u, jačanje slobode medija i suzbijanje dezinformacija. U jeku digitalne revolucije građani moraju biti u stanju razlikovati činjenice od fikcije, a slobodni mediji i civilno društvo moraju moći sudjelovati u otvorenoj raspravi bez zlonamjernog upletanja. Komisija će predložiti pravne mjere o **političkom oglašavanju** koje će se odnositi na sponzore plaćenog sadržaja, proizvodne i marketinške kanale, uključujući internetske platforme, oglasivače i s njima povezana konzultantska društva te definirati njihovu pojedinačnu odgovornost. Preporučit će i mjere za povećanje **sigurnosti novinara** te predstaviti inicijativu za njihovu zaštitu od strateških tužbi protiv sudjelovanja javnosti.

EU raspolaže mehanizmom za zaštitu proračuna od povreda u području vladavine prava.

Ured europskog javnog tužitelja

počeo je s radom
1. lipnja 2021.

Komisija je 26. ožujka 2021. predložila jačanje **Kodeksa dobre prakse u suzbijanju dezinformacija** – prvog takvoga kodeksa u svijetu – utvrđivanjem smjernica koje će taj kodeks učiniti učinkovitijim instrumentom borbe protiv dezinformiranja i kojima će se pojačati povjerenje u informacije na internetu.

Komisija je osnovala i **Ured europskog javnog tužitelja** koji je počeo s radom 1. lipnja 2021. Tako je otvoreno novo poglavlje borbe protiv prekograničnoga kriminala. Prvo nadnacionalno tužiteljstvo zaštitit će novac poreznih obveznika EU-a: istraživat će i kazneno goniti kaznena djela kao što su pranje novca, korupcija i prekogranične prijevare povezane s PDV-om.

SIGURNOSNA UNIJA

Komisija će odlučno štititi sigurnost Europljana, na internetu i izvan njega. Od srpnja 2020. i donošenja strategije EU-a za sigurnosnu uniju Komisija je predložila važne nove zakonodavne inicijative za **jačanje Europola i zaštitu kritične fizičke i digitalne infrastrukture**. Komisija je donijela i **program EU-a za borbu protiv terorizma** i inicijative za borbu protiv **organiziranoga kriminala**, trgovanja ljudima, droga, seksualnog zlostavljanja djece i trgovanja vatrenim oružjem, kao i novu **strategiju EU-a za kibersigurnost**. U veljači 2021. počela su se primjenjivati nova pravila EU-a kojima se u cijeloj Uniji ograničava pristup prekursorima eksploziva, čime se teroristima otežava izrada eksploziva kućne izrade. U lipnju su na snagu stupila ključna pravila EU-a o suzbijanju širenja terorističkih sadržaja na internetu. Internetske platforme morat će u roku od jednog sata ukloniti teroristički sadržaj koji im prijave tijela država članica. Komisija je u srpnju 2020. predstavila novu strategiju za borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece na internetu i izvan njega. Na temelju prijedloga Komisije na snagu su 2021. stupila privremena pravila o dobrovoljnim mjerama pružatelja internetskih usluga za otkrivanje i prijavljivanje seksualnog zlostavljanja djece na internetu te uklanjanje materijala koji prikazuju seksualno zlostavljanje djece.

Komisija je u lipnju 2021. iznijela prijedlog za osnivanje nove **zajedničke jedinice za kibersigurnost**. Cilj je te jedinice rješavanje sve većeg broja ozbiljnih kiberincidenta koji utječu na javne službe, poduzeća i život građana u Europskoj uniji.

Zajednička jedinica za kibersigurnost djelovat će kao platforma za pružanje **koordiniranog odgovora EU-a** na velike kiberincidente i kiberkrize te će pomagati u oporavku od takvih napada. Danas na razini Unije i njezinih država članica u takvim aktivnostima sudjeluju brojni subjekti iz raznih područja i sektora. Unatoč razlikama među sektorima, prijetnje su često iste, pa postoji potreba za koordinacijom, razmjenom znanja, a i ranim upozorenjima.

Europska komisija predstavila je u srpnju 2021. ambiciozan paket zakonodavnih prijedloga za jačanje pravila EU-a o **sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma**. Paket uključuje i prijedlog za osnivanje novog tijela EU-a za borbu protiv pranja novca. Cilj je paketa unaprijediti otkrivanje sumnjivih transakcija i aktivnosti te ukloniti nedostatke finansijskog sustava kojima se kriminalci koriste za pranje nezakonito stečene imovine ili financiranje terorističkih aktivnosti. Pravila EU-a o sprječavanju pranja novca među najstrožima su na svijetu. Međutim, da bi bila doista učinkovita, treba ih dosljedno primjenjivati i pomno nadzirati.

NOVI PAKT O MIGRACIJAMA I AZILU

Komisija je 23. rujna 2020. predstavila **novi pakt o migracijama i azilu**, novi početak u području migracija. U njemu se kombinira strogo i pravedno upravljanje granicama s učinkovitim i humanim pravilima o azilu i migracijama. Taj je pakt odraz novog pristupa odgovornosti i solidarnosti, partnerstvu sa zemljama izvan EU-a i zakonitim putovima dolaska u EU. Pakt već služi kao smjernica za djelovanje Komisije u području migracija, primjerice za suradnju s partnerskim zemljama. Postignut je napredak u pogledu zakonodavnih promjena jer su Europski parlament i Vijeće donijeli **Direktivu o plavoj karti** i **Uredbu o Agenciji Europske unije za azil**.

Više povjerenja zahvaljujući boljim i učinkovitijim postupcima

Dobro upravljanje schengenskim područjem i vanjskim granicama

Stvarna solidarnost

Vještine i talenti

Produbljivanje međunarodnih partnerstava

Fleksibilnost i otpornost

Kako bi se osigurala uključiva integracija i naglasio važan doprinos migranata društvima i gospodarstvima Europske unije, Komisija je u studenome 2020. predstavila **akcijski plan za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021.–2027.** U veljači 2021. donijela je komunikaciju i prvo izvješće o suradnji s ključnim zemljama izvan EU-a u području vraćanja i ponovnog prihvata. Svjesna važnosti poticanja zakonite mobilnosti Komisija je u lipnju 2021. organizirala i uvodnu manifestaciju na visokoj razini za partnerstva za kvalificiranu radnu snagu.

Prva strategija EU-a za dobrovoljni povratak i reintegraciju migranata donesena je u travnju 2021. Cilj joj je olakšati dobrovoljni povratak iz država članica i tranzitnih zemalja; poboljšati kvalitetu programa povratka i reintegracije; te ojačati veze s razvojnim inicijativama i suradnju s partnerskim zemljama.

Komisija je 2. lipnja 2021. predstavila **novu strategiju za jačanje schengenskog područja** za bolje upravljanje vanjskim granicama EU-a; jačanje policijske i pravosudne suradnje; bolju pripravnost i upravljanje; i dovršenje proširenja schengenskog prostora.

U kolovozu 2021. **Bjelorusija** je potaknula dolazak nezakonitih migranata na litavsku granicu (u 2021. bilo je do 10. kolovoza oko 4120 dolazaka, odnosno 55 puta više nego u cijeloj 2020.), što je pokušaj političke instrumentalizacije ljudskog života i patnje. EU je Litvi pomogao brojnim mjerama: tri agencije EU-a pomogle su slanjem 150 djelatnika na teren, Komisija je dodijelila 37,6 milijuna EUR sredstava za hitne slučajeve za prihvatne objekte, usluge prihvata i pomoć za oko 8000 migranata; 16 država članica i Norveška posale su humanitarnu pomoć putem Mechanizma EU-a za civilnu zaštitu; Komisija i visoki predstavnik Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku obratili su se zemljama podrijetla tih migranata, točnije Iraku, a iračko tijelo za civilno zrakoplovstvo obustavilo je sve letove iz Iraka u Bjelorusiju. Na sastanku IPCR-a (Integrirani odgovor na političku krizu) na ministarskoj razini 18. kolovoza potvrđen je pristup EU-a.

Nakon događaja u **Afganistanu** u ljeto 2021. Komisija je predstavila sveobuhvatan pristup rješavanju te krize, koji uključuje pružanje potpore osobama raseljenima unutar Afganistana, pružanje humanitarne i razvojne pomoći zemljama u regiji koje su primile afganistske državljane te povećanje kvota za preseljenje kako bi se pomoglo ugroženim osobama, uz istodobno rješavanje pitanja rizika od nezakonitih migracija, borbu protiv krijumčarenja ljudi i bolje upravljanje granicama EU-a. Komisija je izrazila spremnost da razmotri potrebna proračunska sredstva za potporu državama članicama EU-a koje će pojačati napore i pomoći u preseljenju izbjeglica.

4. GEOPOLITIKA U POSTPANDE-MIJSKOM SVIJETU

U prvim danima pandemije mnogi čelnici u svijetu odlučili su misliti samo na svoju zemlju. EU nije odabrao takav pristup. Europska komisija uporno okuplja različite međunarodne aktere, stvara nove koalicije i nove suradničke inicijative za borbu protiv bolesti COVID-19 i pokretanje održivoga globalnog oporavka.

Europa je okosnica globalne suradnje u području cjepiva. Komisija je vodeća sila iza instrumenata **Akcelerator ACT** i **COVAX**, odnosno **nastojanja skupine G-7** da se cjepivo dijeli sa zemljama niskog i srednjeg dohotka i prvoga **globalnog sastanka na vrhu o zdravlju**. Usto, u suradnji s drugim velikim gospodarstvima osmislili smo zajednički pristup gospodarskoj krizi, a u središte oporavka stavili zdravlje našeg planeta i **ciljeve održivog razvoja**. Surađivali smo s Ujedinjenim narodima, Ujedinjenom Kraljevinom, Sjedinjenim Američkim Državama i drugim međunarodnim partnerima kako bismo uoči konferencije UN-a o klimatskim promjenama COP26 u Glasgowu i Konferencije UN-a o bioraznolikosti u Kunmingu (Kina) potaknuli globalni rast ambicija. Europa je glavni pokretač međunarodne suradnje.

U 2021. EU i dalje odlučno brani svoje temeljne vrijednosti i interese te se zalaže za ljudska prava diljem svijeta. EU je prvi put upotrijebio **globalni režim sankcija za kršenje ljudskih prava** donesen u prosincu 2020. Sankcije su uvedene protiv pojedinaca i subjekata iz Kine, Eritreje, Libije, Demokratske Narodne Republike Koreje, Rusije i Južnog Sudana. Odgovorni su za teška kršenja i povrede ljudskih prava, od mučenja, izvansudskih pogubljenja i ubojstava do nestanka osoba, proizvoljnih uhićenja ili pritvaranja te sustavne upotrebe prisilnog rada.

NOVA POGLAVLJA U ODNOSIMA S NAŠIM NAJBLEDŽIM PARTNERIMA

Krajem 2020. Europska unija otvorila je novo poglavlje u partnerstvu s Ujedinjenom Kraljevinom. EU i Ujedinjena Kraljevina postigli su 24. prosinca 2020. **sporazum o trgovini i suradnji koristan za obje strane**, koji štiti zajedničke interese dviju strana i osigurava pošteno tržišno natjecanje s obje strane La Manchea. Taj je ugovor stupio na snagu 1. svibnja 2021. EU će istodobno u okviru pričuve za prilagodbu Brexitu osigurati dodatnu finansijsku potporu za one regije i gospodarske aktivnosti koje će taj sporazum najviše pogoditi.

Potpuna provedba Sporazuma o povlačenju između Europske unije i Ujedinjene Kraljevine, uključujući njegov Protokol o Irskoj i Sjevernoj Irskoj, i dalje je prioritet EU-a i preduvjet za blisko i uspješno partnerstvo utemeljeno na tim dvama sporazumima.

Krajem godine i Sjedinjene Američke Države okrenule su novi list. Nedugo nakon izbora u SAD-u u studenome 2020. Europska komisija i visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku utvrdili su **novi program EU-a i SAD-a za globalne promjene** kojim će revitalizirati transatlantsko partnerstvo prilagođeno današnjem globaliziranom svijetu, a obuhvatit će četiri međusobno povezana područja: oporavak od bolesti COVID-19; zaštita našeg planeta i blagostanja; bolja suradnja u području tehnologije, trgovine i normi; te zajednički rad na jačanju sigurnosti i demokracije u svijetu.

Na **sastanku na vrhu EU-a i SAD-a** 15. lipnja 2021., prvom u sedam godina, čelnici EU-a i predsjednik SAD-a Joe Biden odlučno su potvrđili nužnost transatlantske suradnje. Sastanak na vrhu pokazao je da novi transatlantski program već ostvaruje rezultate: EU i Sjedinjene Američke Države uspostavili su **Vijeće EU-a i SAD-a za trgovinu i tehnologiju** na visokoj razini, koje će biti forum za koordinaciju pristupa najvažnijim globalnim trgovinskim, gospodarskim i tehnološkim pitanjima te za produbljivanje transatlantskih trgovinskih i gospodarskih odnosa utemeljenih na zajedničkim demokratskim vrijednostima kako bi se zajedničkim snagama povećale mogućnosti tržišno utemeljene transatlantske suradnje, ojačalo tehnološko i industrijsko vodstvo obiju strana te proširili bilateralna trgovina i ulaganja.

Uz Vijeće za trgovinu i tehnologiju uspostaviti će se i zajednički dijalog EU-a i SAD-a o politici tržišnog natjecanja u području tehnologije, koji će biti usmjeren na razvoj zajedničkih pristupa i jačanje suradnje u području politike tržišnog natjecanja i provedbe propisa u tehnološkom sektoru. EU i Sjedinjene Američke Države obvezali su se i na jačanje suradnje u borbi protiv klimatskih promjena, uništavanja okoliša i gubitka bioraznolikosti te na promicanje zelenog rasta, zaštitu naših oceana i poticanje svih drugih velikih aktera na ambiciozno djelovanje.

EU i SAD
uspostavili
su **Vijeće
za trgovinu
i tehnologiju** na
visokoj razini.

Komisija
pripremila
sveobuhvatan
plan gospodarske
potpore budućoj
demokratskoj
Bjelorusiji.

ODNOSI S KINOM I RUSIJOM

Kraj 2020. obilježio je završetak intenzivnih pregovora s Kinom, koji su rezultirali dogovorom o ambicioznom sveobuhvatnom sporazumu o ulaganjima. **Kina** je konkurent, čak i suparnik, ali i partner EU-a u rješavanju globalnih ekoloških izazova i u trgovini jer ima 1,4 milijarde potrošača. **Sveobuhvatnim sporazumom o ulaganjima** žele se uvesti jednaki uvjeti za poduzeća iz EU-a, a kad je riječ o ulaganjima, u odnose s Kinom uvesti obveze koje se odnose na održivost.

Kako bi svi na jedinstvenom tržištu poštovali ista pravila, Komisija je u svibnju 2021. predložila uredbu o kontroli **subvencija koje narušavaju tržišno natjecanje** i koje poduzeća koja posluju u EU-u dobivaju od stranih vlada. Neprihvatljivo je da poduzeća u EU-u koja podliježu našim pravilima o državnim potporama i dalje budu u nepovoljnem položaju u odnosu na one koji dobivaju nekontrolirane potpore iz drugih zemalja.

Zbog nekih kineskih postupaka prvi put su uvedene **sankcije EU-a** protiv kineskih dužnosnika odgovornih za kršenja ljudskih prava protiv ujgurskog stanovništva.

Kao priznanje važne uloge i sve većega kineskog angažmana u globalnoj borbi protiv klimatskih promjena s Kinom je uspostavljen i **dijalog o okolišu i klimi na visokoj razini.**

U lipnju 2021. Europska komisija i visoki predstavnik predstavili su preporuke o aktualiziranju **politike EU-a u odnosu na Rusiju**. Predložili smo da EU Rusiju istodobno udalji i ograniči, ali i intenzivira odnos s njom. Da bi se promijenilo trenutačno neproduktivno stanje tog važnog odnosa, potreban je i konstruktivni angažman ruskog vodstva. EU se i dalje snažno protivi kršenju ljudskih prava i zalaže se za demokratske vrijednosti. U ožujku 2021. EU je uveo sankcije protiv četiriju osoba izravno povezanih s proizvoljnim uhićenjem, progonom i presudom ruskom oporbenom političaru Alekseju Navalnjom, kao i s gušenjem mirmih prosvjeda što ga provode ruske vlasti.

Komisija je u svibnju 2021. Vijeću predstavila načrt sveobuhvatnog plana gospodarske potpore budućoj demokratskoj **Bjelorusiji** u vrijednosti do 3 milijarde EUR. Od listopada 2020. EU postupno uvodi mjere ograničavanja protiv pojedinaca i subjekata odgovornih za prijevare na predsjedničkim izborima u kolovozu 2020. te za zastrašivanje i represiju nad mirnim prosvjednicima, predstavnicima oporbe i novinarima. Trenutačno se na 166 osoba i 15 subjekata primjenjuju te mjere ograničavanja, koje obuhvaćaju zamrzavanje imovine fizičkih i pravnih osoba te zabranu putovanja fizičkih osoba.

EU je odlučno odgovorio i na prisilno prizemljenje Ryanairova zrakoplova u Minsk 23. svibnja 2021.: za sve bjeloruske avioprijevoznike uveo je zabranu prelijetanja zračnog prostora EU-a i pristupa zračnim lukama EU-a te uveo ciljane gospodarske sankcije.

SURADNJA SA SUSJEDIMA NA ZAPADNOM BALKANU I U SREDOZEMLJU

Kako bi još jednom potvrdila da je zapadnom Balkanu mjesto u EU-u, Komisija je u listopadu 2020. donijela godišnji paket za proširenje u kojem su navedene prioritetne reforme što ih zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje moraju provesti. Komisija je istodobno donijela i **gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan**, koji osigurava 9 milijardi EUR za glavne investicijske inicijative. Cilj je tog plana, zajedno s popratnim zelenim programom, potaknuti dugoročni oporavak koji se temelji na zelenoj i digitalnoj tranziciji. Parlament, Vijeće i Komisija postigli su 2. lipnja 2021. politički dogovor o Instrumentu pretpripravnog pomoći III., kojim se utire put pretpripravnog pomoći, među ostalim provedbom navedenoga gospodarskog i investicijskog plana.

U ožujku 2021. Komisija i visoki predstavnik predstavili su Europskom vijeću zajedničku komunikaciju o trenutačnom stanju političkih, gospodarskih i trgovinskih odnosa **EU-a i Turske**. Progresivan, primjereni i reverzibilan pristup omogućuje jačanje suradnje EU-u i Turske u nizu područja. To je u interesu obiju strana i može se provoditi postupno ako Turska nastavi i ojača konstruktivne napore. Svjesna važnosti nastavka pružanja potpore sirijskim izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Jordanu, Libanonu, Turskoj i drugim dijelovima te regije, Komisija je u lipnju 2021. predložila da se i dalje osiguravaju sredstva EU-a, uključujući 3 milijarde EUR do 2024., za potporu mjerama u Turskoj. Dijalog o poštovanju demokracije, vladavine prava i prava žena i dalje je sastavni dio odnosa EU-a i Turske.

Ambiciozni i inovativni **novi program za Sredozemlje**, donesen 9. veljače 2021., pridonosi ponovnom pokretanju i jačanju strateškog partnerstva EU-a i njegova južnog susjedstva. Taj novi program uključuje namjenski gospodarski i investicijski plan za poticanje dugoročnog socioekonomskog oporavka u južnom susjedstvu. U okviru novog Instrumenta EU-a za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju dodijelit će se do 7 milijardi EUR za provedbu toga plana od 2021. do 2027., čime bi se u sljedećem desetljeću moglo mobilizirati do 30 milijardi EUR privatnih i javnih ulaganja u regiji.

Afrička unija blizak je partner EU-a. Zajedno gradimo prosperitetniju, mirniju i održiviju budućnost za ljude s obje strane Sredozemnog mora. Zbog borbe protiv bolesti COVID-19 i potrebe za rješavanjem njezina gospodarskog učinka potrebno je s našim afričkim partnerima intenzivirati razvoj različitih partnerskih prioriteta kako bi se 2022. na sastanku na vrhu s Afričkom unijom ostvario jedinstven pristup. EU i Afrička unija zajedno nastoje i uspješno provesti ciljeve održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

SURADNJA SA SLIČNIM DEMOKRATSKIM ZEMLJAMA IZ CIJELOG SVIJETA

Na **sastanku na vrhu EU-a i Indije** 8. svibnja 2021. dvije su strane postigle dogovor o partnerstvu za povezivanje i nastavku pregovora o uravnoteženom, ambicioznem, sveobuhvatnom i obostrano korisnom trgovinskom sporazumu te o pokretanju pregovora o samostalnom sporazumu o zaštiti ulaganja i zasebnom sporazumu o oznakama zemljopisnog podrijetla.

Zeleni savez EU-a i Japana najavljen je na sastanku na vrhu 27. svibnja 2021. nakon što je prošle godine dogovoren partnerstvo za povezivanje. U okviru zelenog saveza obje strane žele ubrzati tranziciju svojih gospodarstava kako bi u idućim desetljećima postala klimatski neutralna, kružna i resursno učinkovita. EU i Japan održat će krajem ove godine i dijalog o zdravlju na visokoj razini, koji će se baviti održivim financiranjem.

Na **sastanku na vrhu EU-a i Kanade** 14. lipnja čelnici EU-a sastali su se s premijerom Justinom Trudeauom. Na tom su sastanku uspostavljeni ambiciozno **strateško partnerstvo za sirovine** i dijalog na visokoj razini o zdravlju, od čega će obje strane profitirati. Na sastanku je potvrđen visok stupanj usklađenosti EU-a i Kanade u odnosu na ključna pitanja kao što su zdravlje, cjepliva, klimatska politika, bioraznolikost, trgovina, digitalna pitanja i vanjski poslovi.

EUROPA, ŽILA KUCAVICA SVJETSKE SURADNJE

Strateško partnerstvo EU-a i NATO-a

i dalje donosi konkretne rezultate za euroatlantsku zajednicu.

U veljači 2021. Komisija i visoki predstavnik predstavili su strategiju za jačanje doprinosa EU-a **multilateralizmu utemeljenom na pravilima**. U toj se strategiji poziva na poticanje uključivog multilateralizma jačanjem partnerstava EU-a putem novih saveza s trećim zemljama, regionalnim i međunarodnim organizacijama i drugim akterima kao što su organizacije civilnog društva. U lipnju 2021. posjet glavnog tajnika UN-a Antónija Guterresa Bruxellesu, prvi nakon njegova ponovnog izbora, bio je prilika da se razmotri partnerstvo EU-a i UN-a i otvori put za jačanje suradnje.

Na prvom sastanku **glavnog tajnika NATO-a Jensa Stoltenberga** s Kolegijem povjerenika u prosincu 2020. rečeno je kako je ostvarena dosad nezabilježena razina suradnje između tih dviju organizacija. Strateškim partnerstvom EU-a i NATO-a i dalje se ostvaruju konkretni rezultati u korist euroatlantske demokratske zajednice u cijelom nizu područja, od vojne mobilnosti, hibridnih prijetnji i zlonamjernog stranog upletanja do kiberobrane. Uz snažnu potporu država članica i saveznika učvršćuje se suradnja i u područjima jačanja otpornosti, novih i disruptivnih tehnologija, klime i obrane.

U svijetu krize utječu na sve više ljudi, a načela humanitarne pomoći dovode se u pitanje kao nikad prije. Stoga globalna odgovornost EU-a kao humanitarnog aktera nikad nije bila veća. Komisija je 10. ožujka donijela obnovljenu **stratešku humanitarnu perspektivu EU-a**, u kojoj je utvrdila plan za jačanje globalnog humanitarnog učinka Europske unije.

EU predvodi napore za jačanje multilateralne trgovine utemeljene na pravilima. Komisija „Pregledom trgovinske politike” iz veljače 2021., s ciljem otvorene, održive i odlučne trgovinske politike, namjerava oblikovati novi sustav globalnog upravljanja i razviti obostrano korisne bilateralne odnose, uz istodobnu zaštitu EU-a od nepoštene prakse i zlouporaba. U njemu se utvrđuje Komisijin pristup **reformi Svjetske trgovinske organizacije** kako bi se poboljšale njezine ključne funkcije: rješavanje sporova, donošenje pravila i nadzor.

Svjetska trgovinska organizacija imala je ključnu ulogu u održavanju otvorenih globalnih opskrbnih lanaca tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 i u pripremi uvjeta za pravednost u pristupu cjepivima i lijekovima. Kao predvodnik u tome EU je predložio inicijativu za trgovinu i zdravlje, s naglaskom na olakšavanju trgovine, uklanjanju izvoznih ograničenja i maksimalnom povećanju potencijala sustava intelektualnog vlasništva za dijeljenje cjepiva i lijekova.

Nakon imenovanja prvoga **glavnog službenika za nadzor provedbe trgovinskih pravila** u srpnju 2020. Komisija se sve više okreće primjeni i provedbi trgovinskih sporazuma EU-a. Izmijenjena uredba o provedbi stupila je na snagu u veljači 2021., a EU je njome ovlašten da zaštići svoje trgovinske interese u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

Europska komisija predstavila je 19. siječnja 2021. **novu strategiju za poticanje otvorenosti, snage i otpornosti** gospodarskog i finansijskog sustava EU-a u nadolazećim godinama. Cilj je strategije omogućiti Europi da preuzme vodeću ulogu u globalnom gospodarskom upravljanju, uz istodobnu zaštitu EU-a od nepoštene prakse i zlouporaba.

Od 11. do 13. lipnja 2021. predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen i predsjednik Europskog vijeća Charles Michel predstavljali su EU na **sastanku na vrhu čelnika skupine G-7** u Carbis Bayu u Ujedinjenoj Kraljevini. Na tom sastanku na vrhu čelnici su postigli dogovor o preuzimanju novih obveza u vezi s dijeljenjem cjepiva, financiranjem borbe protiv klimatskih promjena i postizanjem konkretnog napretka prema globalnom rješenju za digitalno oporezivanje i reformu Svjetske trgovinske organizacije. Za razdoblje 2021.–2027. EU je povećao potporu Globalnom partnerstvu za obrazovanje na 700 milijuna EUR.

EU predvodi
napore za jačanje
multilateralne
trgovine
utemeljene na
pravilima.

5. ZAJEDNIČKO OBLIKOVANJE BUDUĆNOSTI EUROPE

U europskoj demokraciji ključno je da građani znaju s kime se sastaju donositelji odluka i tko pokušava utjecati na novo zakonodavstvo i politike. Komisija je s Europskim parlamentom i Vijećem 20. svibnja 2021. potpisala novi međuinstitucijski sporazum o obveznom registru transparentnosti. Tim sporazumom, koji je stupio na snagu 1. srpnja 2021., proširuje se područje primjene **registra transparentnosti** i utvrđuju načela i pravila za koordinirani pristup transparentnom i etičkom zastupanju interesa na razini EU-a, te gradi zajednička kultura transparentnosti, uzimajući u obzir posebnosti pojedinih institucija potpisnica.

Kako bi se potaknuo oporavak Europe, važnije je nego ikad prije donositi što učinkovitije propise te ih što bolje prilagoditi budućim potrebama. Zato je Komisija u travnju 2021. iznijela prijedlog za ažuriranje i pojednostavljenje zakonodavnog postupka EU-a. Donošenjem **Komunikacije o boljoj regulativi** Komisija nastavlja što uključivije pristupiti izradi zakonodavstva kako bi naše inicijative bile svrshodnije i poboljšale svakodnevni život građana i poduzeća.

Konferencija o budućnosti Europe inovativna je primjena participativne i deliberativne demokracije. Ta je konferencija odgovor na želju građana da više sudjeluju u odlučivanju o radu EU-a i njegovu utjecaju na njihov život, o tome što je europskim građanima važno. Konferencija građanima otvara nove mogućnosti sudjelovanja u oblikovanju budućih prioriteta EU-a. Namijenjena je građanima iz svih sredina i iz svih dijelova Europske unije, a posebno mladima. Ona „tihoj većini“ u EU-u pruža priliku da se aktivira.

U zajedničkoj izjavi potpisanoj 10. ožujka zajedničko predsjedništvo konferencije, odnosno predsjednik Europskog parlamenta, predsjednik rotirajućeg predsjedništva Vijeća Europske unije i predsjednica Europske komisije, obvezali su se da će zaključci konferencije utjecati na buduće oblikovanje politika.

Aktivnosti konferencije počele su 19. travnja, kada je Izvršni odbor sastavljen od predstavnika tih triju institucija pokrenuo **digitalnu platformu** konferencije na 24 službena jezika EU-a. Nakon toga se na Dan Europe održala inauguracijska svečanost u Europskom parlamentu u Strasbourg. Digitalna platforma središnja je točka konferencije, ona je po veličini, interaktivnosti i višejezičnosti prva takva platforma na europskoj razini. Objedinjuje sve što doprinosi konferenciji, među ostalim rezultate savjetodavnih rasprava s građanima EU-a i plenarnih konferencijskih događanja.

Prvo događanje za građane EU-a održano je u Portugalu 17. lipnja, a konstituirajuća plenarna sjednica 19. lipnja u Strasbourg. Građani svih dobi i podrijetla sada surađuju s EU-om na dosad nezabilježen način. Kao što je predsjednica von der Leyen izjavila u svojem govoru o stanju Unije 2020., „Budućnost će biti onakva kakvu izgradimo, a Europa onakva kakvu želimo.“

STANJE UNIJE

KRONOLOGIJA

RUJAN

2020.

18. 9.

Unija ravnopravnosti: Komisija predložila prvi akcijski plan EU-a za borbu protiv rasizma.

23. 9.

Novim Paktom o migracijama i azilu predviđa se brža i bolja procedura u sustavu azila i migracija i uspostavlja se ravnoteža između načela pravedne podjele odgovornosti i solidarnosti.

24. 9.

Europska komisija donijela je **paket za digitalno financiranje**, koji uključuje strategiju za digitalne financije i zakonodavne prijedloge o kriptoimovini i digitalnoj otpornosti, za konkurentan finansijski sektor EU-a u kojem se potrošačima omogućuje pristup inovativnim finansijskim proizvodima, a istodobno im se osigurava zaštita i finansijska stabilnost.

LISTOPAD

2020.

6. 10.

Donesen sveobuhvatan gospodarski i investicijski plan koji će potaknuti dugoročni oporavak zapadnog Balkana i regionalne integracije.

8. 10.

Komisija je odobrila ugovor s farmaceutskim poduzećem Janssen Pharmaceutica NV kojim se državama članicama EU-a omogućuje kupnja cjepiva za 200 milijuna ljudi i mogućnost kupnje cjepiva za još 200 milijuna. Komisija je već 14. kolovoza postigla prvi sporazum s farmaceutskim poduzećem AstraZeneca. Taj je sporazum bio osnova za kupnju 300 milijuna doza cjepiva u ime država članica EU-a, uz mogućnost kupnje još 100 milijuna doza.

7. 10.

Komisija donijela novi desetogodišnji plan za potporu Romima u EU-u.

14. 10.

Europski zeleni plan: Komisija donijela **novu strategiju za kemikalije** za stvaranje okoliša bez toksina.

21. 10.

Europska komisija izdala prve obveznice s društvenim učinkom u vrijednosti od **17 milijardi EUR** u okviru instrumenta EU SURE radi zaštite radnih mesta.

27. 10.

Španjolskoj, Italiji i Poljskoj isplaćeno je 17 milijardi EUR kao prvi obrok finansijske potpore državama članicama u okviru instrumenta SURE. Koristi od instrumenta SURE dosad je osjetilo oko 30 milijuna radnika i 2,5 milijuna poduzeća. EU je već isplatio oko 90 milijardi EUR za 19 država članica.

28. 10.

Komisija predložila direktivu EU-a koja bi radnike u Uniji, gdje god bili zaposleni, zaštitala primjerenom minimalnom plaćom koja omogućuje pristojan život.

STUDENI

2020.

11. 11.

Pokrenuta je nova strategija za potrošače kako bi potrošači u EU-u preuzeli aktivnu ulogu u zelenoj i digitalnoj tranziciji.

11. 11.

Poduzeti su prvi koraci prema izgradnji **europske zdravstvene unije**, koja će osigurati bolju pripravnost i odgovor u aktualnoj i budućim zdravstvenim krizama.

11. 11.

Europska komisija odobrila je ugovor s farmaceutskim poduzećima BioNTech i Pfizer, o početnoj kupnji 200 milijuna doza u ime svih država članica EU-a, uz mogućnost kupnje još 100 milijuna doza.

12. 11.

Komisija predstavila prvu **strategiju za ravnopravnost LGBTIQ osoba** u Uniji.

25. 11.

Predložen je akcijski plan za rodnu ravnopravnost radi promicanja rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena u svim aspektima vanjskog djelovanja EU-a.

25. 11.

Europska komisija odobrila je ugovor, s farmaceutskim poduzećem Moderna, kojim je omogućena početna kupnja 80 milijuna doza u ime svih država članica, uz mogućnost narudžbe još 80 milijuna doza.

PROSINAC

2020.

2. 12.

Odnosi EU-a i SAD-a: EU predložio novi transatlantski program buduće globalne suradnje.

3. 12.

Komisija predstavila akcijski plan za europsku demokraciju za osnaživanje građana i izgradnju otpornijih demokracija u EU-u.

10. 12.

Europski zeleni plan: predložena **uredba o održivim baterijama** za kružno i klimatski neutralno gospodarstvo.

15. 12.

Akt o digitalnim uslugama i Akt o digitalnim tržištima: predložena je ambiciozna reforma digitalnog prostora uz sveobuhvatni skup novih pravila za sve digitalne usluge.

17. 12.

Vijeće je donijelo **dugoročni proračun EU-a za razdoblje 2021.-2027.** u iznosu od 1,211 bilijuna EUR u tekućim cijenama.

21. 12.

Europska komisija odobrila **prvo sigurno i učinkovito cjepivo** protiv bolesti COVID-19.

24. 12.

Nakon intenzivnih pregovora Komisija postigla **sporazum s Ujedinjenom Kraljevinom** o uvjetima njezinih budućih odnosa s EU-om.

27. 12.

Prvi Europljani cijepljeni protiv bolesti COVID-19.

SIJEČANJ

2021.

18. 1.

Komisija pokrenula fazu pripreme inicijative „Novi europski Bauhaus”, koji će kombinirati dizajn, održivost i ulaganja radi ostvarenja europskog zelenog plana.

6. 1.

Odobreno drugo sigurno i učinkovito cjepivo protiv bolesti COVID-19.

29. 1.

Europska komisija odobrila treće sigurno i učinkovito cjepivo protiv bolesti COVID-19.

29. 1.

Komisija uvodi mehanizam transparentnosti i odobravanja izvoza cjepiva protiv bolesti COVID-19.

VELJAČA

2021.

9. 2.

EU predložio novi program za Sredozemlje za jačanje strateškog partnerstva s partnerima iz južnog susjedstva.

10. 2.

Europski parlament potvrdio politički dogovor o Mehanizmu za oporavak i otpornost, ključnom za instrument NextGenerationEU.

17. 2.

Kako bi se Europa pripremila za prijetnju novih varijanti, Komisija je predložila novi plan pripravnosti za bioobranu, **inkubator HERA**.

17. 2.

Predstavljena je nova strategija za jačanje **doprinosa EU-a multilateralizmu utemeljenom na pravilima**.

18. 2.

Komisija donijela otvorenu, održivu i odlučnu **trgovinsku politiku EU-a** za iduće godine.

19. 2.

Na sastanku na vrhu skupine G-7 predsjednica Komisije Ursula von der Leyen najavila je **uvđostručenje doprinosa EU-a COVAX-u**, svjetskom instrumentu kojemu je cilj univerzalna dostupnost cjepiva: s 500 milijuna EUR na 1 milijardu EUR.

OŽUJAK

2021.

3. 3.

Unija ravnopravnosti: Kako bi osobama s invaliditetom osigurala puno sudjelovanje u društvu, Komisija je predstavila svoju strategiju za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2021.-2030.

4. 3.

Transparentnost plaća: Komisija je predstavila prijedlog kako bi se ženama i muškarcima u Uniji omogućila jednaka plaća za jednak rad.

9. 3.

Digitalno desetljeće Europe: Komisija je zacrtala put prema digitaliziranoj Europi do 2030.

4. 3.

Akcijskim planom za europski stup socijalnih prava izražena je ambicija da se ostvari snažna socijalna Europa.

10. 3.

Predsjednik Europskog parlamenta David Sassoli, portugalski premijer António Costa u ime predsjedništva Vijeća i predsjednica Komisije Ursula von der Leyen potpisali su **Zajedničku izjavu o Konferenciji o budućnosti Europe**.

11. 3.

Četvrtog sigurno i učinkovito cjepivo protiv bolesti COVID-19 odobreno je za primjenu u EU-u.

18. 3.

Europsko vijeće za inovacije osnovano je da bi se znanstvene ideje pretvarale u revolucionarne inovacije.

25. 3.

Europski zeleni plan: Komisija predstavila mјere za **poticanje ekološke proizvodnje**.

17. 3.

Komisija predlaže izradu **digitalne potvrde** koja će omogućiti sigurno i slobodno kretanje unutar EU-a dok traje pandemija COVID-a 19.

24. 3.

EU donio novi sveobuhvatni politički okvir za **zaštitu prava sve djece** i predložio uspostavu europskog jamstva za djecu.

TRAVANJ

2021.

14. 4.

Kako bi prekinula prekogranično djelovanje kriminalnih organizacija, Komisija je predstavila **strategiju EU-a za borbu protiv organiziranoga kriminala** i novu **strategiju za borbu protiv trgovanja ljudima**, kojima je svrha pomoći da se sprječava kriminal, da se trgovci ljudima privedu pravdi, a žrtve osnaže.

21. 4.

Komisija predlaže nova pravila i mјere za **izvrsnost i povjerenje u umjetnu inteligenciju** kako bi se EU pretvorio u globalno središte pouzdane umjetne inteligencije.

15. 4.

Novim sporazumom o partnerstvu između EU-a i članica Organizacije afričkih, karipskih i pacifičkih država utvrđen je okvir političke, gospodarske i sektorske suradnje u sljedećih 20 godina.

21. 4.

Održivo financiranje i taksonomija EU-a: Komisija poduzima daljnje korake za usmjeravanje novca u održive aktivnosti.

SVIBANJ

2021.

5. 5.

Ažurirana je **industrijska strategija EU-a** kako bi se u razvoju europske industrije uzele u obzir nove okolnosti što ih je stvorila kriza izazvana bolešću COVID-19 i kako bi se pomoglo u prelasku na održivije, otpornije, digitalno i konkurentno gospodarstvo.

8. 5.

Na sastanku čelnika EU-a i Indije u Portu i putem videoveze EU i Indija sklopili su sveobuhvatno partnerstvo za povezivanje i tako potvrdili odlučnost da zajedno potiču otporno i održivo povezivanje u Indiji i u trećim zemljama i regijama.

12. 5.

Kako bi povela EU prema cilju postizanja zdravog planeta za zdrave ljude do 2050., Komisija je donijela akcijski plan EU-a „**Prema nultoj stopi onečišćenja zraka, vode i tla**“.

17. 5.

Europski zeleni plan:
Komisija predložila **održivo plavo gospodarstvo** u EU-u za industrije i sektore povezane s oceanima, morima i obalama.

7. i 8. 5.

Na sastanku na vrhu o socijalnim pitanjima u Portu, institucije EU-a, europski socijalni partneri i organizacije civilnog društva obvezale su se dati sve od sebe kako bi se gradila socijalna i uključiva Europa.

9. 5.

Na **Dan Europe 2021.** u Strasbourg je održana inauguracijska svečanost Konferencije o budućnosti Europe.

15. 5.

Na sastanku na vrhu o financiranju afričkih gospodarstava predsjednica Komisije Ursula von der Leyen najavila je inicijativu skupine Tim Europa za potporu oporavku Afrike od pandemije COVID-a 19.

18. 5.

Komunikacija o oporezivanju poslovanja za 21. stoljeće donesena je radi promicanja snažnog, učinkovitog i pravednog sustava oporezivanja poduzeća u EU-u.

20. 5.

Komisija potpisala **treći ugovor s farmaceutskim poduzećima BioNTech i Pfizer**, kojim je za razdoblje od kraja 2021. do 2023. u ime svih država članica EU-a rezervirala još 1,8 milijardi doza njihova cjepiva.

20. 5.

Države članice EU-a odlučile su se ponovno otvoriti cijepljenim putnicima iz zemalja izvan EU-a.

21. 5.

Predsjednica Komisije Ursula von der Leyen najavila je **inicijativu skupine Tim Europa u vrijednosti od 1 milijarde EUR** za proizvodnju i dostupnost cjepiva, lijekova i zdravstvenih tehnologija u Africi.

21. 5.

Na globalnom sastanku na vrhu o zdravlju u suorganizaciji predsjednice Komisije Ursule von der Leyen i talijanskog premijera Marija Draghija, čelnici skupine G-20 obvezali su se na niz mjera za brže okončanje krize izazvane bolešću COVID-19 u cijelom svijetu i za bolju pripremu za buduće pandemije.

25. 5.

Dvanaest država članica primilo je 14,1 milijardu EUR kao sedmi obrok **financijske potpore u okviru instrumenta SURE**.

26. 5.

Komisija predstavila smjernice za jačanje **Kodeksa dobre prakse u suzbijanju dezinformacija**, prvog takvog instrumenta u svijetu.

28. 5.

EU pripremio paket gospodarske potpore od 3 milijarde EUR za buduću demokratsku Bjelorusiju.

31. 5.

Odluku o vlastitim sredstvima ratificirale su sve države članice, pa se Komisija može početi zaduživati radi financiranja oporavka u okviru instrumenta NextGenerationEU.

LIPANJ

2021.

1. 6.

Početak rada Ureda europskog javnog tužitelja, novo poglavlje u borbi protiv prekograničnoga kriminala.

3. 6.

Komisija predlaže okvir za pouzdan i siguran europski digitalni identitet koji će biti dostupan svim građanima, rezidentima i poduzećima EU-a.

2. 6.

Komisija predstavila novu strategiju za jačanje i otpornost najvećeg područja slobodnoga kretanja na svijetu – schengenskog prostora.

15. 6.

Na sastanku na vrhu u Bruxellesu čelnici EU-a i SAD-a obvezali su se na okončanje pandemije bolesti COVID-19 i poticanje globalnog oporavka.

SRPANJ

2021.

6. 7.

Kako bi povećala razinu ambicije u održivom financiranju, Komisija je donijela **prijedlog standarda za europske zelene obveznice**, kojim se uvodi kvalitetan dobrovoljni standard za obveznice kojima se financiraju održiva ulaganja.

14. 7.

Europska komisija donijela je niz prijedloga kako bi se **do 2030.** klimatskim, energetskim, prometnim i poreznim politikama te politikama o korištenju zemljišta smanjile neto emisije stakleničkih plinova **za barem 55 %** u odnosu na razinu iz 1990.

16. 7.

Novom **strategijom EU-a za šume** nastoje se osigurati zdrave i otporne šume koje uvelike doprinose ciljevima u području bioraznolikosti i klime.

20. 7.

Vladavina prava 2021.: EU-ovo izvješće pokazuje pozitivna kretanja u državama članicama, ali upozorava i na ozbiljne razloge za zabrinutost

20. 7.

Borba protiv financijskoga kriminala: Komisija revidirala propise o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

KOLOVOZ

2021.

25. 8.

Od prosinca 2020. u EU-u je iskorišteno **522,4 milijuna doza cjepiva**, a više od 250 milijuna građana EU-a u potpunosti je cijepljeno.

Ured za publikacije
Europske unije